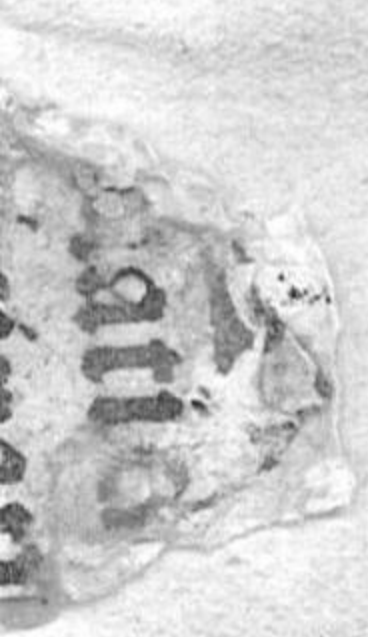
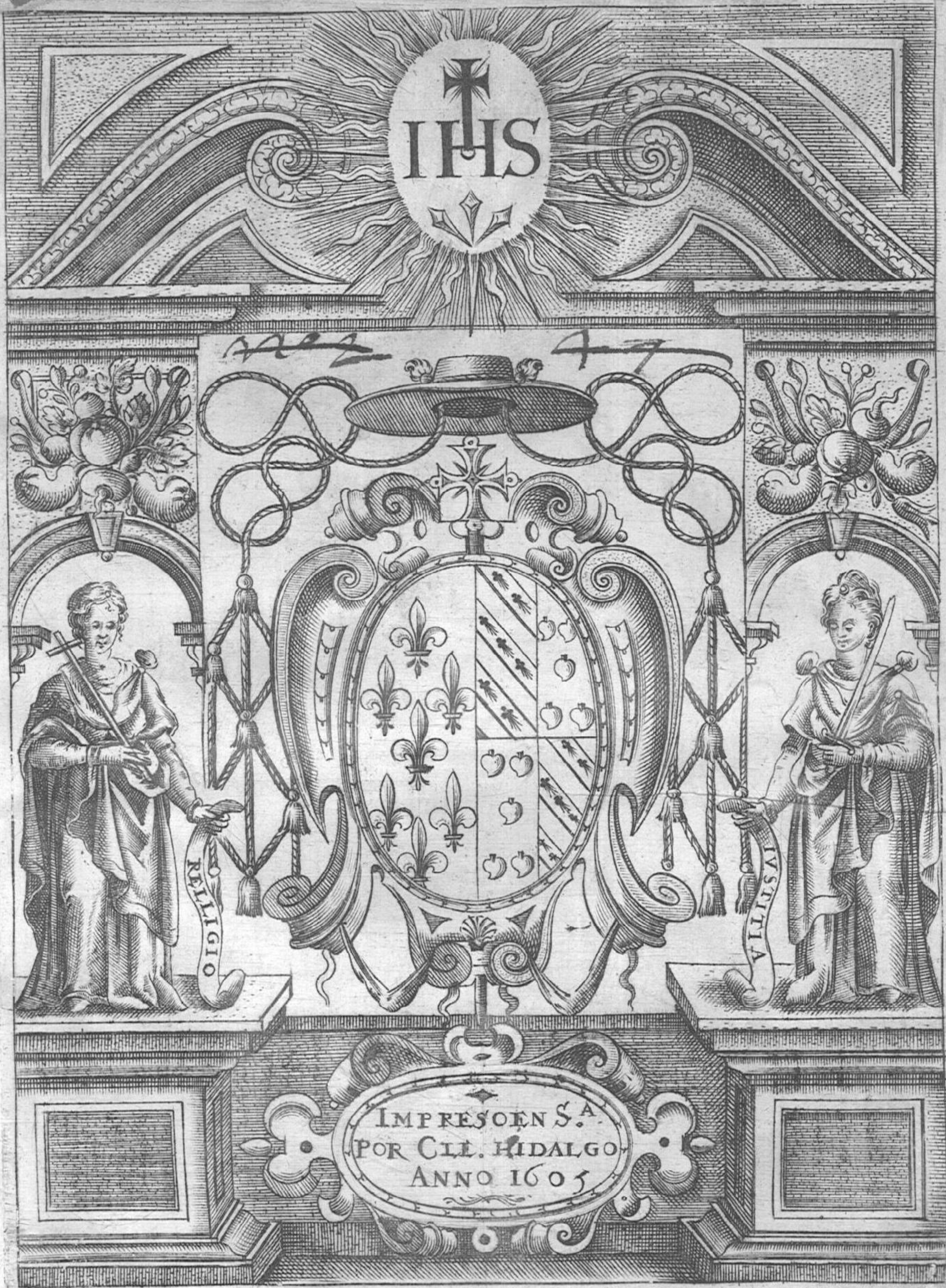

Est. 22. Feb. 8^a Hum. 14.

Q. 22. 2nd. 8. 1800. 14.

I V R I S E T

FACTI FVNDAMEN-
TA, QVIBVS IN QVO-
*dam articulo declinatorio favore ordinariae
jurisdictionis censui procedendum.*

I T E Q V A D A M
ciuili mota coram me aduer-
sus D. D. huius ciuitatis So-
cietatis Iesu Religiosos; ip-
si ordinariam jurisdictionem
declinantes sibi vigore litera-
rum infra scriptarum elege-
runt Conseruatorem D. Petrum de Villagomez
huius almæ Ecclesiæ Canonicum Doctorem.
Qui suas contra me decreuit literas inhibitorias
præcipiendo, ut intra trium dierum spatium me
à dicta causa inhibens ad eum eam remitterem;
vel rationem coram eo redderem, quare præmis-
sa fieri non deberent, sub censuris absq; alia ci-
tatione fulminādis. Quarum intimatione mihi

facta,

facta, interposita ad cautelam prius corā eo censurarum & mandati appellatione, alias aduersas contra eum decreui: quibus ipsi sub excommunicationis pena trina Canonica monitione premissa ipso facto incurrenda precepi, ut intra breuiorem terminum dictas suas litteras reuocaret, & causam ad me, ut Ordinarium, remitteret. Quibus ipsi intimatis, statim se à dicta causa inhibens eandem ad me remisit.

Tenor autem dictarum literarum cum privilegio, quo dictus D. pretensus Conseruator suam jurisdictionem fundare pretendebat; est, qui sequitur.

N O S El Licenciado Pedro de Villago-
mez Canonigo en la sancta Iglesia de Seuilla,
Iuez Synodal e Conseruador, que sòmos en el
negocio y causa infra scripta, elegido y nom-
brado por parte del Conuento y Religiosos de
la Compañia del nombre de Iesus de esta ciu-
dad en virtud de vna Bulla de nuestro muy San-
cto Padre Gregorio decimo tercio de felice re-
cordacion contenida en vn libro de privilegios
de la dicha Compañia de Iesus, escripto en le-
tra de molde, y en lengua Latina en quarta de
hoja de papel: cuyo titulo dize; *Litteræ Apostoli-
cæ, quibus institutio, confirmatio, & varia priuilegia con-
tinentur Societatis Iesu.* Et qual dicho libro està au-

thenticado por Agustino Cusano Prothonotario Apostolico, general Auditor delas causas de la camara Apostolica; sellado al fin del so cierto sello, y confirmas, que dizen; *Augustinus Vicecomes locum tenens. Ovidius Erasmus Curia causarum Camera Apostolica Notarius*. Sano y entero, y de todo vicio y sospecha careciēte, segun por el a prima vista parecia; ante nos presentado por parte dela Casa de Aprobacion dela Compania de Iesus, y de el padre Prouincial de la dicha Compania; y por nos con la debida reuerencia recibidas, obedecidas, y aceptada su jurisdiccion, que por virtud de la dicha Bulla se nos da, y cōcede, el tenor dela qual, por su larga extension, aqui no mandamos inferir, pero mādamos, que se notifique con la presente, a quien se dirige, y della le sea dada copia, y traslado, &c. A v.m. el Señor Doctor Geronymo de Leyua Canonigo en la Sancta Iglesia de Seuilla, Iuez Oficial y Vicario general della, y su Arçobispado, y doña Antonia de Castro y Velasco mōja Nouicia en el monasterio de nuestra Señora de el Socorro desta dicha ciudad, saluden nuestro Señor Iesu Christo, que de sus fieles es verdadera salud, y a los nuestros mandamientos, que mas verdaderamente son dichos Apostolicos, firmemente obedecer, y cumplir; fazemos saber, que ante

nos parecio el padre Miguel Garcia Religioso de la Compañia de Iesus en nombre de la dicha casa de Aprobacion de la dicha Compañia, y del dicho padre Prouincial, y por su petició nos hizo relacion diziendo. Que vos la dicha doña Antonia de Castro y Velasco mōja Nouicia del dicho monasterio del Socorro auia des executado a la dicha casa de Aprobacion, y Religion de la Compañia de Iesus ante v. m. el dicho Señor Iuez por ciento y setenta y tres ducados e cinquenta y tres fanegas de trigo, que dize debersele por vna manda y legado, que dize, le hizo Iuan Fernandez de Castro, de quien dize, ser heredera la dicha casa de Aprobació; porq̃ v. m. el dicho Señor Iuez no lo podia ser de la dicha causa, y conforme a la dicha Bulla en este caso la Religion de la Compañia de Iesus podia elegir Iuez Conseruador, que les defendiesse, considerandose, que en este caso injusta e indebidamente se les haze la execucion, porque la dicha casa de Aprobacion, aunque es heredera del dicho Iuan Fernandez de Castro, es con beneficio de inuentario, y del susodicho no auia bienes pagada la dote de doña Luyſa de Medina su muger. Y en este caso conforme a la dicha Bulla auia lugar la dicha jurisdiccion Conseruatoria; y que assi en virtud della nos eligia, y nom

braua por tal Iuez Conseruador. Pidionos, acceptassemos la dicha jurisdiccion, y le diessemos nuestro mādamiento de inhibicion contra v.m. el dicho Señor Iuez, y contra vos la dicha doña Antonia de Castro y Velasco, y justicia.

Y por nos visto, mandamos dar, y dimos la presente para v.m. el dicho Señor Iuez dela Iglesia, y la dicha doña Antonia de Castro y Velasco; por el tenor de el qual, y dela authoridad Apostolica a nos concedida, de que en esta parte vsamos, en virtud de sancta obediēcia, y fopena de excomunion mayor mandamos, que dentro de tres dias, despues que la presente fuere notificada, que damos, y assignamos por tres Canonicas moniciones, plazo, y termino perentorio, v.m. el dicho Señor Doctor Geronymo de Leyua Canonigo y Iuez Ecclesiastico por aucto publico ante notario, o escriuano que dello defee, se inhiba del conocimiento de la dicha causa, y nos la remita con todo lo processado; y dentro de el dicho termino, ni dende en adelante proceda en la dicha causa a aucto alguno. Y la dicha doña Antonia de Castro y Velasco assi mismo se inhiba, de pedir ante el dicho Señor Iuez cosa alguna en razon de lo susodicho. Y si algo pretende pedir a la dicha casa de Aprobacion, lo pida ante nos, que le oyremos, y proueeere-

mos justicia; en otra manera lo contrario haziendo, e procediendo v. m. el dicho Señor Iuez en la dicha causa, assi dentro del dicho termino de los dichos tres dias, como despues dellos; e vos la dicha doña Antonia de Castro y Velasco no cumpliendo lo que por nos se os manda, pondremos, y promulgaremos en los rebeldes la dicha sentencia de excomunion mayor, para cuya declaracion les citamos, y llamamos. Y si razon tienen, para no lo hazer, la parezcan a dezir, y alegar ante nos dentro de el dicho termino, que les oyremos, y haremos justicia. E mandamos so la dicha pena de excomuion mayor a qualquiera clerigo, notario, o escriuano, lo notifique, y dello de fee. Dada en Seuilla en veinte y nueue de Agosto de mil y seyscientos y quatro años. El Licenciado Pedro de Villago-
mez. Por mado del dicho Señor Iuez Conserua-
dor, Fernão de Torres Apostolico Notario.

*Facultas Conseruatores Indices assumendi, in
quibuscunq; causis, Anno. 1573.*

GREGORIVS Episcopus seruus seruo-
rum Dei ad perpetuam rei memoriam. Ae-
quum reputamus & rationi cōsonum, ut ea, quę
de Romani Pontificis gratia processerunt, licet

eius superueniente obitu literæ Apostolicæ de-
super confectæ non fuerint, suum sortiantur ef-
fectum. Dudum siquidem à felicis recordatio-
nis Pio Papa Quinto predecessore nostro, pro
parte dilectorum filiorum Præpositi, & Religio-
forum Societatis Iesu exposito, quod cum dicta
Societas benedicente Domino longe, lateq; ef-
set propagata, & ad Dei laudem & honorē, mi-
litantisq; Ecclesiæ profectum indiēs augeretur;
& propter diuersa bona temporalia, quæ colle-
gia scholarium sub eorum cura instituta possi-
debant, conseruanda, & recuperāda lites, aliaq;
forensia frequenter subire necessario cogeren-
tur; exindeq; fieret, ut eius persone, quæ anima-
rum saluti implicite litium anfractus, qui ab eo-
rum institutis valde dissonabant, euitare cupie-
bant, ab eorum ministerio non sine animi sui do-
lore cum animarum huiusmodi dispendio distra-
herentur. Et eidem predecessori nostro pro par-
te eorumdem Præpositi generalis, & Religioso-
rum asserētium eorum bona à quorumcunq; lo-
corum Ordinariorum iurisdictione libera, & e-
xempta, ac sub Romani Pontificis, & Sedis Apo-
stolicæ protectione aliàs recepta fuisse, humili-
ter supplicato, ut eorum quieti more pij patris,
ac aliàs in præmissis cōsulere de benignitate A-
postolica dignaremur; idem predecessor, qui ad

gratos Deo, & vniuersæ rei publicæ Christianæ
vtilis & necessarios fructus, quos Societatis præ-
dictæ personæ in vinea Domini semper profere-
bant, debitum respectum habebant, facere nul-
lo modo poterat, quin ipsis ea concedere, per
quæ ipsi, eorumq; res & bona à noxijs iustitiæ mi-
nisterio præseruarentur; eosdem Præpositum ge-
neralem, & Religiosos, ac eorum singulos a qui-
buscunq; excommunicationis, suspensionis &
interdicti, alijsq; Ecclesiasticis sententijs, cen-
suris, & penis à iure, vel ab homine, quauis oc-
casionem, vel causam latis, si quibus quomodoli-
bet enodati existerent, ad effectum infrascrip-
torum dumtaxat consequendum absoluens, &
absolutos fore censens huiusmodi supplicatio-
nibus inclinatus sub Dat. videlicet octauo cha-
len. Iunij, Pontificatus sui anno tertio eidem So-
cietati, singulisq; illius personis, ac eorum fa-
miliaribus clericali characteri tamen insignitis, ut
in quibuscunq; causis tam ciuilibus quam crimi-
nalibus, ac mixtis, etiam in eis, in quibus actores
vel cōuenti rei fuerint, ipsis contra quascunq;
communitates & collegia huiusmodi, omnes &
singulos Archiepiscopos & Episcopos ac Abba-
tes, nec non alias personas in dignitate Ecclesia-
stica constitutas, ac Metropolitanarum, ac alia-
rum cathedralium Ecclesiarum Canonicos, ac

eorundē Archiepiscoporum & Episcoporum
Vicarios in spiritualibus, & officiales generales
vbilibet constitutos in suos possent assumere Cō
seruatores & Iudices Ordinarios, indulgit. Iphis
vero sic electis, vel duobus, aut vni eorum, vt
per se, vel alium, seu alios, etiam si sint extra lo-
ca, in quibus Conseruatores & Iudices deputa-
ti forent, eidem Societati efficacis defensionis
præsidio assistentes non permitterēt Societatem,
collegiaq; huiusmodi super terris, locis, posses-
sionibus, & iuribus, nec non fructibus, censi-
bus, redditibus & prouentibus, & quibuscunq;
alijs bonis mobilibus & immobilibus, spirituali-
bus & temporalibus, nec non priuilegijs & in-
dultis eis & dictæ Societati tã Apostolica & Or-
dinaria, ac alias rite Regia authoritatibus cōces-
sit, & alijs rebus ad dictam Societatem commu-
niter vel diuissim spectantibus, a quibuscunq; per-
sonis tam secularibus quam Ecclesiasticis, ac qua-
cunq; authoritate & superioritate fungentibus
quomodolibet indebite molestari, vel eis graua-
men, damna, aut injurias irrogari; facerentq;,
cum ab eisdem Societate & personis, vel procu-
ratoribus suis, seu aliquo ex eis forent requisiti
super restitutione locorum, terrarum, domo-
rum, possessionum, iurium, & bonorum mobi-
lium & immobilium, reddituum quoq; & pro-

Pro iurisdictione ordinaria

uentuum, & aliorum quorumcunq; bonorum, necnon priuilegiorum & indultorum eis tunc, & pro tempore cōcessorum obseruatione. Nec non de quibuslibet molestijs, iniurijs, damnis præsentibus & futuris, in illis videlicet, quæ iudiciale requirunt indaginem summarie simpliciter & de plano sine strepitu & figura iudicij, in alijs vero pro vt eorum qualitas eregerit, iustitiæ complementum; occupatores, seu detentores, præsumptores, & iniuriatores huiusmodi, necnon cōtradictores quoslibet & rebelles, etiā si aliàs quam vt prefertur, qualificati existerent, quando cunq; & quotiescunq; expedisset, auctoritate Apostolica per sententias, censuras, & pœnas Ecclesiasticas, aliaq; opportuna iuris, & facti remedia appellatione posposita compescendo, leguminiq; super his habendis, seruatis processibus, eos, quos sententias, censuras, & pœnas, per eosdem Cōseruatores, seu Iudices pro tempore latas incurrisse eis constiterit, eas incurrisse declararent, nec non auxilium brachij sæcularis inuocarent, commisit, & mandauit. Ac insuper si ipsis per summariam informationem per eos super his habendam constitisset, quod ad loca, in quibus occupatores, præsumptores, molestatores & iniuriatores huiusmodi, ac aliàs quos literæ conficiendæ concernerent,

pro tempore morari contigerit, pro monitionibus & inhibitionibus ipsis, ac citationibus faciendis tunc non pateret accessus; Iudicibus & Conseruatoribus huiusmodi monitiones & citationes præfatas, ac inhibitiones quaslibet per ædicta publica locis publicis affigenda, de quibus esset verisimilis coniectura, quod ad ipsorum monitorum, citatorum, & inhibitorum notitiam peruenire valerent, faciendi. Necnon eisdem occupatoribus, detentoribus, præsumptoribus, molestatoribus, iniuriatoribus, contradictoribus & rebellibus etiam sub censuris & pænis Ecclesiasticis, ac etiam pecuniarijs eorum arbitrio moderandis, inhibendi. Ac quibusuis inhibitionibus eis pro tempore etiã pretextu quarumcunq; literarum etiam conseruatoriarum, seu priuilegiarum Apostolicarum quibuscumque concessorum & concedendorum pro tempore factis non obstantibus, eorum iurisdictionem libere exercendi. Locaq; , ad quæ eos declinare, & in quibus scienter stare permisi fuerint, Ecclesiastico interdicto subjiciendi, plenam & liberam facultatem concessit. Ac monitiones requisitiones, inhibitiones, & citationes sic factæ perinde ipsos monitos, requisitos, inhibitos, & citatos arctarent, ac si eis personaliter factæ, insinuatæ, & intimatæ forent. Ac tunc de super con-

Pro iurisdictione ordinaria

ficiendis literis, & in eis contentis dispositionibus, per quasque derogationes in quibusvis literis Apostolicis gratiam vel iusticiam vel mixtim concernentibus per eundem prædecessorem & Sedem Apostolicam etiam cum derogatoriis derogatorijs, alijsque efficacioribus & in solitis clausulis, & per quas earumdem literarum tunc desuper conficiendarum tenor, ac si de verbo ad verbum in eis insertus foret, pro expresso haberetur, quibuscunque personis, seu in eorum favorem etiam motu proprio & ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine concessas & factas ac faciendas, & concedendas nullatenus derogatum censeretur, aut derogari posset, nisi tenor earumdem tunc desuper conficiendarum literarum de verbo ad verbum nihil penitus omissum foret in illis insertus, & derogatio pro tempore facta huiusmodi per trinas distinctas literas eundem tenorē continentes tribus similiter vicibus eidem Societati intimata & insinuata foret; & quod aliter earumdem literarum tunc desuper conficiendarum pro tempore factæ derogationes nemini suffragarentur. Quodque quilibet iudicum, & Conservatorum præfatorum valeret prosequi articulum etiam per alium inchoatum, quamvis idem inchoans nullo foret canonico impedimento præpeditus.

Quodque;

Quodq; cuilibet Cōseruatorum & iudicum eorumdem ab eadem die octaua chalen. Iunij, esset in præmissis omnibus, ac eorum singulis cæptis & nō cæptis tunc præsentibus & futuris perpetua potestas & iurisdictio attributa, vt eo vigore, eaq; firmitate possent in præmissis omnibus cæptis & non cæptis tunc præsentibus & futuris & pro prædictis procedere, ac si prædicta omnia & singula coram eis cæpta fuissent, & eorum ac cuiuslibet iurisdictio de præmissis omnibus & singulis per citationem vel modum alium perpetua legitime extitisset. Sicq; per quoscunq; iudices & commissarios & causarum Palatij Apostolici auditores, ac Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, sublata eis & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi & interpretandi facultate & auctoritate; etsi scienter vel ignoranter attentata contingeret, irritum & innane decreuit. Non obstantibus piæ memoriæ Bonifacij Papæ octauæ prædecessoris nostri, qua cauetur, ne quis extra suam ciuitatem vel diœcesim nisi in certis exceptis casibus, & in illis vltra vnam dietam a fine suę diœcesis ad iudicium euocaretur; seu ne iudices a Sede Apostolica deputati extra ciuitatem vel diœcesim, in quibus deputati forēt, contra quoscunq; procedere præsumerent; & de duabus dietis in concilio generali edita, dummodo non vl-

tra tres dictas aliquis vigore earundē literarum
tunc desuper conficiendarum extraheretur; &
quibuscumque alijs Apostolicis, ac in Prouincialibus
& Synodalibus concilijs æditis generalibus vel
specialibus constitutionibus & ordinationibus;
ac quibuscumque iuramento & confirmatione Apo-
stolica, vel quauis firmitate alia roboratis statu-
tis vel consuetudinibus, priuilegijs quoque indul-
tis & literis Apostolicis quibuscumque Regibus, Du-
cibus, Comitibus, cæterisque cuiuscunque dignita-
tis, qualitatis, & præeminentiæ, ac ordinis etiam
mendicantium, & conditionis existentibus per-
sonis in genere vel specie, ac cum quibuscumque e-
tiam derogatoriis derogatorijs, alijsque effica-
cioribus & insolitis clausulis irritantibusque, & a-
lijs decretis quomodolibet etiam iteratis vicibus
-----sis, approbatis, & innouatis. Quibus om-
nibus idem prædecessor etiam si pro illorum suf-
ficienti derogatione de illis, eorumque totis te-
noribus specialis, specifica, expressa & indiui-
dua, ac si de verbo ad verbum, non autem per
clausulas generales idem importantes mentio
seu quævis expressio habenda, aut aliqua alia ex-
quisita forma ad id seruanda foret, tenores huius-
modi, ac si de verbo ad verbum nihil penitus om-
misso & forma in illis tradita obseruata, inserti
forent, pro sufficienter expressis habens, illis a-

liàs in suo robore permanfuris ea vice dumtaxat specialiter & expresse derogavit, cæterisq; contrarijs quibuscunq;. Voluit insuper idem Pius prædecessor, quod literarum tunc de super conficiendarum transumptis manu alicuius notarij publici subscriptis, ac sigillo alicuius personæ in dignitate Ecclesiastica cōstitutę munitis eadem prorsus fides adhibeatur, quæ ipsis originalibus literis adhiberetur, si forent exhibite vel ostensæ. Ne autem de absolutione, indulto, & alijs præmissis, pro eo quod super illis ipsius Pij prædecessoris eius superueniente obitu literæ confectæ non fuerunt, valeat quomodolibet hæsitari, ipsaq; Societas illorum frustretur effectu; volumus & similiter Apostolica autoritate decernimus, quod indultū & alia præmissa perinde a dicta die octaua chalē. Iunij, suum sortiantur effectum, si super illis ipsi^{us} Pij prædecessoris literæ cōfectæ fuissent, pro vt superius enarratur; quodq; præsentēs literæ ad probandum plene absolutionē, indultum, & alia præmissa ubiq; sufficiant, neq; ad id probationis alterius adminiculum requiratur. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ voluntatis & decreti infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attētare præsumpserit, in dignationem omnipotētis Dei, & beatorum Petri & Pauli A-

postolorum eius se nouerit incursum. Dat.
Romę apud sanctū Petrum anno Incarnationis
Dominicę millesimo quingentesimo septua-
gesimo secundo, octauo chalē. Iunij, Pontifica-
tus nostri anno primo.

ET quamuis pro expeditione dicti articu-
li pauciora adduci sufficiebant, rem tamē
pleniūs tractare volui pro satisfactione re-
gularibus reddenda; qui sepe de me conquerun-
tur, eo quòd spretis (vt ipsi dicunt) eorum pri-
uilegijs, ordinariam iurisdictionem in ciuilibus
in eos exerceam.

PRIMVM igitur nostrum iuris fundamen-
tum est, quòd licet regularium priuilegia eos
plenē ab ordinaria iurisdictione exemerint; In-
nocentius quartus sua constitutione in generali
concilio Lugdonensi ædita, quę sub titulo de
priuileg. cap. 1. lib. 6. extat, dicta priuilegia li-
mitanda & restringenda, ita vt non comprehen-
dant contractus innitos, & rem litigiosam si-
tā extra locum exemptum, definiuit.

ET licet dictę Inn. constitutioni in omnibus
regularium priuilegijs derogatum directē,
vel per communicationem reperiatur; Triden-
tinum concilium in cap. 14. ff. 7. de reform. eam

dem innouauit, & seruari præcepit non obstantibus dictis priuilegijs, & eiusdem Innocentianę constitutionis derogatione in eis cõtenta. Cuius concilij decretum simul cum dicta constitutione ad literam inseri pro clariori huius fundamenti probatione operepretium duximus. Ait igitur concilium. *In exemptorum causis constitutio Innocentij quarti, quę incipit, (Volentes) in generali concilio Lugdonensi edita seruetur, quam eadem sacrosancta Synodus innouandam censuit, & innouat. Addendo insuper quòd in civilibus causis mercedum & miserabilium personarum clerci seculares aut regulares extra monasterium degentes quomodo libet exēpti, etiā si certum iudicē à Sede Apostolica deputatum in partibus habeāt; in alijs verò si ipsum iudicē non habuerint, coram locorum ordinarijs, tamquam in hoc ab ipsa Sede delegatis conueniri, & iure medio ad soluendum debitum cogi, & compelli possint; priuilegijs & exemptionibus, conseruatorum deputationibus, & eorum inhibitionibus aduersis præmissa nequaquam valituris.*

Dicta autem Inn. constitutio sic se habet. *Volentes libertatem, quam nonnullis Apostolica Sedes priuilegio exemptionis indulsit, sic integram obseruari, ut & illam alij non infringant, & ipsi eius limites non excedant; declaratione irrefragabili definimus, quantumcunq; sic exempti gaudeant libertate, nihilominus tamen ratione delicti siue contractus aut rei, de qua contra ipsos agitur, ritè possunt coram locorum Ordinarijs conueniri, & illi quo ad hoc suam in ipsos jurisdi-*

Pro iurisdictione ordinaria

ctionem (prout ius exigit) exercere. Numquid ergo carent omnino in his commodo libertatis? nō utique: quia nec coram Ordinarijs ipsis, dummodo sit in loco exempto commissum delictum, vel contractus innuus, aut res litigiosa, nec ubi domicilium habent, si alibi delinquant, vel contrahant, aut res ipsa consistat, conueniri possunt aliquatenus super istis, &c. Et id ipsum decernimus circa illos, quibus ut non, nisi sub vno certo iudice teneantur de se conquerentibus respondere, Apostolico priuilegio est concessum.

Huius Inn. constitutionis dispositio clara est; clarum est etiam ipsam seruari concilium præcipere; & clarum est similiter per dictam concilij priuilegiorum derogationem, & non obstantiam priuilegio regularibus, & ipsi Societati concessa, quo eisdem indulgetur, ut plena gaudeant exemptione non obstante dicta Inn. constitutione, derogari; & per consequens clarum erit dicta priuilegia, & exemptiones dictæ constitutioni & eius limitationibus subiacerere.

Et ut clariora huiusmodi fundamenta reddantur, visum est, antequam ad vltiora procedamus, vnumquodq; eorum contrariorum impugnationibus prius discutere, & postea ad reliqua procedere.

Et primo contra dictum nostrum fundamentum plura se offerunt non contemnenda.

Primum; ex verbis dicti decreti concilij, ibi,

(adden-

(*addendo insuper*) & *infra*. Vbi disponitur, quòd exempti regulares degentes extra claustra, etiam si habeant certum iudicem Apostolicum deputatum in causis mercedum & miserabilium personarum; & in alijs causis ciuilibus, si talem iudicem non habuerint, coram locorum Ordinarijs conueniri possunt: si ergo supradictos cassus solum excipit concilium, sequitur, quòd firmante exceptione regulam in contrarium, in reliquis ciuilibus causis, præter eas, quæ sunt mercedum & miserabilium personarum, regulares minime possunt, si habent dictum certum iudicem deputatum, coram Ordinarijs conueniri, etiam si contractus & res litigiosa innitus, & sita sit extra locum exemptum.

Secundum: si dictum cōcilium in dicto loco solum subicit locorum Ordinarijs in dictis casibus regulares degentes extra claustra, sequitur eadem regula, quòd degentes intra claustra in casibus dictæ Inn. constitutionis non possint coram Ordinarijs conueniri.

Tertium: ex verbis dicti concilij in dicto loco, vbi disponit, quòd in dictis causis mercedum & miserabiliū personarum, & in alijs causis ciuilibus si regulares non habuerint certum iudicem deputatum, coram Ordinarijs conueniri possunt, tanquam à Sede Apostolica delegatis. Si

Pro jurisdictione ordinaria

ergo non iure ordinario sed delegato de dictis causis Ordinarius cognoscere potest, sequitur nullam penitus jurisdictionem Ordinarijs contra dictos regulares per dictam Innocentij constitutionem attribui.

Quartum: quia dicta Inn. constitutio non solum reducit ad jurisdictionem ordinariam exemptos omnes in contractibus innitis, & rebus sitis extra claustra & loca exempta, sed etiã in delictis ab eisdem extra dicta loca exempta commissis. In his autem quis dubitare poterit regulares intra claustra degentes exemptos esse ab Ordinarijs? & quãdo de talibus cognoscere valuerunt? quod eisdem concilium Trid. cap. 14. ff. 25. de reg. interdixit. Ergo sicut in criminalibus non subjiciuntur dicti regulares Ordinario non obstante dicta innouata Inn. constitutione, idem dicendum erit in ciuilibus.

Quintum: dicta Societas obtinuit dictum privilegium post publicationẽ concilij Trid. cum pluribus non obstantijs, & alijs clausulis derogatorijs: videlicet. *Nō obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, quibus omnibus Summus Pontifex, etiam si pro illorum sufficiency derogatione de illis, eorumq; totis tenoribus specialis, expressa, specifica, & individua, ac de verbo ad verbum mentio, seu quævis alia expressio habẽda, aut quævis alia exquisita forma seruanda foret, tenores huiusmo-*

di, ac si de verbo ad verbum nihil penitus ommissio, & forma in illis tradita observata, inserti forent, pro sufficienter expressis habens ea vice dumtaxat specialiter & expresse derogavit. Ergo non obstante dictæ constitutionis per concilium innouatione, & dicta eiusdem concilij privilegiorum derogatione, qua derogatur privilegio derogationis dictæ Innocentij constitutionis, quibus omnibus per dictas clausulas derogatorias in dicto Societatis privilegio contentas post dictum concilium concessio derogatum extat; dicta Societas suo integro exemptionis privilegio gaudere debet.

Sextum: quia dicta Inn. constitutio non habet locum in exemptionibus plenis & generalibus, quæ simpliciter conceduntur ordinibus & regularium cætibus, sed solum eius dispositio accipienda est, quando exemptionis privilegium est concessum & circumscriptum certo loco, & eo casu contrahens vel delinquens extra illum poterit coram illius Ordinario conveniri. Ita intelligit dictam constitutionem Couar. pract. cap. ii. n. 5. & Ant. de But. & Panor. per eum citati.

Septimum: quia dicta Inn. constitutio in §. In eos, disponit, quod si à Sede Apostolica aliquibus est indultum, ut Ordinarius non possit eos excommunicare, suspendere, vel interdice-

Pro iurisdictione ordinaria

re pro ulla causa, & in quocunq; loco; dictum priuilegium est seruandum, & non obstante dicta constitutione in sui principio Ordinarius nō potest contra eos dictis modis procedere; quod indultum idem Inn. in dicto. §. refert, habere quam plures Religiosos in suis priuilegijs. Ergo dicta iurisdictio & plena potestas Ordinarijs contra exemptos in delictis & contractibus innitis & commissis extra locum exemptum, concessa non poterit regulares comprehendere, nec de illorum exemptione dicta Inn. constitutio est intelligenda, cum dictum indultum ab Innocentio relatum per communicationem omnes regulares habere, certum sit.

Octauum: quia non obstante dicta Inn. constitutione Nauar. in cap. non dicatis. n. 63. asserit nō potuisse Vicarium cuiusdam Episcopi regni Neapolis cognoscere de quodam censu contra quemdam conuentum Minimorum Sancti Francisci de Paula habentium exemptionem, qua cæteri Religiosi gaudent.

Nonum: quia Ioan. Gutier. q. 10. lib. 3. pract. per totam quæstionem asserit regulares conueniendos esse in ciuilibus coram suis Conseruato-ribus. In qua ponit hanc duplicem praxim seruandam. Prima, vt producatur libellus coram Ordinario contra regulares pro re debita, extra

causas

causas mercedum & miserabilium personarum, & Ordinarius precipiet eisdem intimari, vt intra breuem terminum eligant, vel electum & acceptatum iudicem ostendant, coram quo præsens causa agitetur, alioquin directè coram Ordinario sub excommunicationis pēna respondeant libello. Quòd si illum elegerint, vel electum & acceptatum demonstraerint in dicto assignato termino, tunc ad eum causa remittenda erit ab Ordinario, sin minùs de ea ipse cognoscer. Secunda; quòd Ordinarius libellum productum iubeat reis intimari, & quòd tertia die respondeant, quòd si ipsi compareant cum electione sui Conseruatoris, & petant ad ipsum causam remitti, tunc ad eum causa remittenda erit, nisi aliud iuridicum obftet, aliàs à dicto Conseruatore Ordinarius excōmunicari poterit; quòd si Religiosi hoc non opposuerint, Ordinarius in causa iuxta iuris formam procedet. Ecce quòd dictus Doctor in distinctè non seruata distinctione dictæ Inn. constitutionis, vult regulares omnes à iurisdictione ordinaria exemptos esse in ciuilibus.

Decimum: quia Eman. Rodri. q. 2. art. 8. tom. 2. regul. qq. sentiens difficultatem ex dicta Inn. constitutione contra regulares procedentem dicit, eidem cōstitutioni derogatum esse expresse

per regularium priuilegia, quæ in omnibus, quæ ipse ibidem refert, reperitur derogatum dictæ constitutioni; & quod etiam si dicta Inn. constitutio per concilium Trid. innouata sit, non tamen derogantur à dicto concilio priuilegia, quæ contra dictam constitutionem regularibus concessa sunt, nisi tantum in causis mercedum & miserabilium personarum.

Vndecimum: quia concilium Trid. cap. 5. ff. 14. reuocans Conseruatorias certis personis concessas, & prohibens ulterius eisdem concedi excipiens loca regularia, & eorum personas de illis dicit, *sed exemptæ omnino sint, & esse intelligantur.* Si ergo omnino sunt exempti regulares, nullus erit casus, in quo coram Ordinario conueniri poterunt, ne quæ dicta Inn. constitutio per concilium innouata de eis intelligenda erit.

Duodecimum: quia dictum concilium in dicto cap. 5. reuocans in quibusdam casibus Conseruatorias, & in quibusdam eas approbans adiecit, *In causis verò mercedum & miserabilium personarum huius sanctæ Synodi super hoc decretum in suo robore permaneat.* Ne per dictum decretum in dicto cap. 5. videretur reuocatum eiusdem concilij decretum, quo in cap. 14. ff. 7. reuocauit, & limitauit exemptiones regularium in causis mercedum & miserabilium personarum. Ergo in dicto cap. 14. vbi

dicta Inn. constitutio continetur, non est alia revocatio seu limitatio dictæ exemptionis, nisi in dictis causis mercedum & miserabilium personarum, & minime illa, quæ per dictam Inn. constitutionem videtur decerni: quia si illa ibidem decerneretur, concilium in dicto cap. 5. de illa mentionem faceret, & de ea caueret, ut in suo robore permaneret, sicut de illa, quæ est circa mercedes & personas miserabiles, fecit.

Et prius quam ad reliqua nostra fundamenta procedamus, dictis contrarijs, quæ vim nostri primi fundamenti minuere videntur, respondebimus.

Ad primum igitur videtur dicendum; quòd cum verba dictæ Inn. constitutionis sint clara, ut dictum est, quibus ordinariæ iurisdictioni subijciuntur exempti in casibus in ea expressis, & eam servari præcipiat concilium, & postea immediate subdat; *addendo insuper*. Istis verbis aperte disponit, quòd præter illam exemptionis modificationem & limitationem in dicta constitutione contentam, alia ultra addenda sunt, quæ augeant dictæ exemptionis limitationem. Hæc verba illa, *Addendo*, significant. Si ergo dicta verba & sequentia in dicto cap. 14. sunt ampliatiua dictæ exemptionis limitationis in dicta constitutione contentæ, ut dictum est, & asserit Na-

Pro iurisdictione ordinaria

uar. in manual. cap. 25. n. 12. in tali sensu sunt accipienda, vt non detrahant, neq; contrariantur clare dispositis per dictam constitutionem; quæ cum sit clara, si verba sequentia difficilia viderentur, hæc per illa declarari deberent, vt ait August. lib. 3. cap. 26. de doctrin. Christ. *Cum verba (inquit) scripturæ apertius in vno loco ponuntur, ibi discendum est, quomodo in locis intelligentur obscuris.* Idem Vlpian. in .l. 1. ff. de reb. dub. Celestin. in cap. secundo requiris, de appell. Sensus igitur clarus secundæ partis dicti decreti concilij, quæ incipit, *addendo insuper.* Vsq; ad finem, doctrinaliter & incidenter loquendo, quo ad vsq; **de cissiue** ab Illustrissimis D. D. Sacri cōcilij Trid. interpretibus aliud videatur dicendum; iste erit: quòd in cassibus dictæ Inn. cōstitutionis Regulares sunt absolute sub ordinaria iurisdictione; in illis vero, in quibus per dictam Inn. constitutionem sunt ab Ordinarijs exempti, eis subijciuntur in illis duobus concilij cassibus, videlicet in causis mercedum & miserabilium personarum, & in alijs causis ciuilibus, si non habent certum iudicem à Sede Apostolica deputatum in partibus; qui duo cassus intelligēdi sunt de Regularibus extra claustra degentibus, vt expresse disponit concilium.

Quod confirmatur, quia leges, imò eadem lex non est censenda sibi contraria: cum ergo

dispo-

disponit concilium in dicto loco, quòd de reliquis, & quibuscunq; causis ciuilibus, quæ non sunt mercedum & miserabilium personarum, Ordinarius non possit cognoscere contra exemptos, si certum iudicem Apostolicum deputatum habuerint; & dicta Inn. constitutio in dicto concilij loco de nouo decreta decernat, quòd dicti exempti coram locorum Ordinarijs conueniantur, quando contractus, vel res non fuerint in loco exempto, etiam si dictis exemptis ab Apostolica Sede fuerit indultum, vt non nisi sub certo iudice respondere teneantur: daretur clara & manifesta antimoniam in uno, eodẽq; concilij decreto, si dicta verba secundæ partis, quæ incipit, *Addendo*, non essent in sensu supradicto accipienda.

Ad secundum & tertium extat eadem responsione satisfactum.

Ad quartum dicitur; Regulares in criminibus extra loca exempta commissis, non esse exemptos à iurisdictione ordinaria, vt docet dicta Inn. constitutio, & praxis ipsa; quia quotidie videmus Regulares in dictis criminibus mādante Episcopo a suis Superioribus puniri, & in defectum talis debitæ punitionis Ordinarij immediate eos castigant. Qui exempti dici non possunt stante ista in eos penes Ordinarios iurisdictione;

Pro iurisdictione ordinaria

quia quod fit ad instantiam & mandatum Ordinarij, ab ipso factum censetur, per tex. in l. i. vers. omnia, C. de ver. iu. enuel. cap. eum qui, de præb. lib. 6. Concilium autem Trid. in cap. 14. ff. 25. de reg. modum præbuit exequendi dictam ordinariam iurisdictionem in regulares in dicta Inn. constitutione contentam eorum statui congruentiorem, ad evitanda scandala, quæ populo de publicis eorum punctionibus & processibus oriri possent. Et quod dictum concilium Trid. in dicto cap. 14. ff. 25. illud decreuerit in fauorem Regularium modificans dictam executionem iurisdictionis ordinariæ, & non in fauorem dictæ ordinariæ iurisdictionis, constat ex eo quod, quando dictum concilium aliquid disponit in fauorem Ordinariorum contra Regulares, semper ponit in fine decreti, non obstantiam priuilegiorum dictorum Regularium; quod non facit in dicto cap. 14. ff. 25.

Ad quintum dicitur, quod dictæ literæ Apostolicæ ostensæ & supra insertæ continentes dictas clausulas derogatorias, non sunt literæ exceptionis dictæ Societatis, sed tantum iudicum deputationis. Et cum dictæ literæ exceptionis non sint ostensæ, sed solum in ostensis relatæ, adhuc nescimus qualibus clausulis sint fulcitæ. Verum præsupposito, easdē clausulas derogatorias habe-

re, facilis est responsio; quia generalis concilij decretis derogari nō potest, nisi de eo fiat expressa mentio, cap. ex parte, de capel. monach. cap. nonnulli, de rescript. Bal. in l. humanum, C. de leg. Archid. in cap. 1. de cōstit. lib. 6. Et idem per dictas literas supra insertas probatur, quia Summus Pōtifex in dictis clausulis nō obstantium in eis cōtēntis solum dicit. *Nō ostētibz quibuscunq; Apostolicis, ac in Prouincialibus & Synodalibus concilijs editis generalibus vel specialibus cōstitutionibus.* Quibus verbis nullā mentionem de generali concilio faciendo eius derogationem noluit comprehendere, sed potius excludere.

Nec supradictis obstat clausula in dictis literis contenta, videlicet; *Etiam si pro illorum insufficiency derogatione, de illis, eorumq; totis tenoribus specialis, specifica, expressa, & indiuidua, & de verbo ad verbum mentio, seu quauis alia expressio habenda foret, &c.* Quia dicta verba non sufficiunt, ubi mentio specialis exigitur, Paul. cons. 278. vol. 1. Cardin. cons. 136. & alij, quos refert Felin. in cap. accedētes, de prescript. vbi dicit communem; quam etiam communem dicunt alij plures, quos refert Couar. in rub. de testam. p. 2. n. 19. vers. cæterum. Et quamuis alios referat ibidem contrarium tenentes, ipse utrosq; conciliat dicens; dicta verba sufficere, si in lege, canone, constitutione, rescrip-

to, vel priuilegio Motu proprio apponantur; & in hoc utriusq; opinionis Authores dicit consentire; sed in priuilegio, vel rescripto ad petitionem partis concessio dicta verba non sufficere, defendit. Primam tamen opinionem absq; dicta distinctione, quòd videlicet dicta verba non sufficiant, dicens magis communem sequitur Mandos. Cons. 100. n. 12. & eam dicit etiam magis communem Casud. decis. 10. n. 2. in reg. Cancell. Et licet supra dicta cessarent, supra dicta verba non se referri possunt, nisi ad ea, quæ in eis Sum. Pontif. non obstare concessit, & non ad generalia concilia in dictis non obstantijs non contenta.

Quod etiam ex eo confirmatur, quia Greg. 13. & Sixt. 5. noluerunt Regulariũ priuilegia confirmare, quatenus sunt concilij Trid. decretis contraria, vt refert Eman. Rodri. q. 8. art. 1. tom. 1. reg. qq. qui ibidem addit, quòd etiam si in Compendio priuilegiorum dictæ Societatis in eorum confirmatione à Greg. 14. facta dicta clausula non reperiatur, ipse existimat eam in originali confirmatione contineri.

Ad idem Pius quartus statuit per suam constitutionem incipientem, *In principijs*, quòd omnia Regulariũ priuilegia exemptionum & immunitatum, & alia, quæ decretis concilij Trid.

contrariantur, ipso iure essent cassata, irrita, & annullata, atq; ad ipsius concilij terminos redu-cta. Et si objiciatur dictam constitutionem non comprehendere priuilegia à Sede Apostolica post ipsam impetrata (quale forsan est illud dicte Societatis, eo quòd per clausulas non obstan- tium dicti priuilegij derogatū fuisset dicte con- stitutioni) respondetur, quòd roborans & robo- ratum eodem iure censentur, & quemadmodum dicto generali concilio per dictas clausulas dero- gatorias non derogatur, idem de constitutione illud roborante dicendum est; quamuis ista res- ponsione non indigeamus, quia idem concilij de- cretum in. d. cap. 14. ff. 7. innouans dictam Inn. constitutionem continet derogatorias & non obstantias quorumcunq; regularium priuille- giorum.

Et ne dicta ratione frustratoria videatur dicta Pij quarti constitutio, cum literæ Apostolicæ ali- quid operari debeant, aduertendum erit, quòd etiam si in dicto cōcilij decreto, & alijs plurimis contineantur nō obstantiæ priuilegiorum, quo casu dicta constitutio videtur non prodesse, in a- lijs tamen dicte non obstantiæ non reperiuntur, in quibus dicta constitutio sortitur effectum, quidquid dicat Eman. Rod. q. 8. art. 6. & 7. tom. 1. reg. qq.

Ad sextum dicitur, exemptionem, quæ limitatur, & reducitur ad illos casus in dicta Inn. constitutione contentos, non esse solum loco aliquo concessam & circumscriptam, sed plenam & generalem, personis, locis, & ordinibus concessam, licet ubi exemptio sit merè personalis, non intrat dispositio dictæ constitutionis, ut infra dicitur. Quod pluribus manifeste probatur.

Primo, quia Summus Pontifex in illa constitutione utitur verbis generalissimis significantibus plenitudinem exemptionis, videlicet, *quantumcumq; sic exempti gaudeant libertate*. Ergo per ea non venit limitanda exemptio aliquo loco concessa, sed generalis & plena.

Secundo, quia si de tali exemptione loco aliquo solum concessa dicta constitutio esset intelligenda, nihil ea operaretur; quia idem esset, ac si diceret; exemptio loco aliquo solum concessa extra illum non possit extendi; quòd dispo- nere & diffinire super vacaneum esset: maxime quia restringibile generalius esse, quam illud, ad quod restringitur, certum est. Quod autem Summus Pōtifex voluerit generalem & plenam exemptionem restringere ad illos casus in dicta constitutione contentos, constat ex illis verbis, *Numquid ergo carent omnino in his commodo libertatis*. Quæ verba sunt posita, ut ibidem dicit glossa, ne

viderentur exempti non exemptis per dictam limitationem æquiparari; & ne videretur eorum libertas sic per dictam constitutionem limitata omnino euacuari, sed aliquid exemptionis remanere. Pro quo super eisdem verbis n. 2. dicit Franchus. *Privilegia sunt restringenda, quantum possunt, ut minus præiudicent iurisdictioni ordinariae, nec debent intelligi, ut comprehendant omnem casum, sed sufficit, quod privilegium aliquid operetur, ut supra eodem cap. pastoralis.*

Et ita de generali & plena exemptione intelligunt dictam constitutionem omnes scribes, ita Gemin. Franchus, Arcid. & alij super eodem cap. & Franchus. n. 2. dicit. *Tene menti, & ita allegatur, quod privilegium plenae exemptionis quantumcumque latum non includit exemptionem ratione delicti, contractus, vel rei de qua agitur, dummodo locum non exemptum concernat.* Et Gemin. ibidem. n. 3. dicit, *Nota, quod privilegium exemptionis, quantumcumque sit latum, non includit exemptionem ratione rei, contractus, & delicti concernentium loca non exempta.* Neq; ullus istorum contra dictam huius constitutionis dispositionem sic intellectam de generali exemptione dubitat, neq; aliquem contrarium dicentem allegat. Idem tenet Panorm. in cap. ult. n. 15. & Felin. n. 5. de for. comp. & Nauar. in cap. non dicatis, n. 63. Silu. v. exemptio. n. 10. Et in hunc sensum tamquam certum & indubitatum recepit dictam constitu-

tionem Romana & vniuersalis Ecclesia, dum omnes Regularium ordines, qui habent generalem & plenam exemptionem, tamquam in dicta constitutione comprehensi à Sede Apostolica impetrauerunt eiusdem derogationem, vt eorum exemptio comprehenderet etiam cassus in dicta constitutione Ordinarijs reseruatos, vt saepe in dictis priuilegijs vidi, & asserit Nauar. vbi sup. Gemin. in dicto cap. volentes. n. 3. vers. sed pone, & Franch. n. 1. & 5. in fi. & late Eman. Rod. q. 2. art. 8. tom. 2. reg. qq.

Et idem Geminian. in d. cap. volentes. n. 9. vers. in eos, refert, quòd ordo Cisterciensium, qui plenissimam habet exemptionem, impetrauit ab eodem Innocentio quarto post publicationem dictæ constitutionis, quòd suis priuilegijs & exemptionibus non præiudicaret; & quia eius derogatio sic impetrata non fuit clara, ipse Gemin. & quasi omnes doctores Bononiæ (vt ipse refert) consuluerunt per dictam impetrationem non fuisse derogatum dictæ constitutioni, & Cistercienses in cassibus eius Ordinario subditos remanere.

Et vt de dicta veritate clarius constet, auctoritatibus Anto. de But. & Panor. quibus Couar. nititur, satisfacere opus erit. Ad primum dicitur, dictum Antoni. de But. ab eodem citatum

nec ullum verbum dicere in materia, pro qua citatur, cum iterum atq; iterum perlegerim. Ad secundum: quòd non recte inducitur Panor. auctoritas ad cassum, de quo agimus, quia longe aliud dicere videtur: cum enim idem Panor. asseruerit dictam constitutionem non habere locum in exemptionibus mere personalibus, quæ videlicet capellanis & Papæ familiaribus conceduntur, sed necessarium esse, ad hoc vt intret dispositio dictæ Inn. constitutionis, vt sint certo loco concessæ; noluit dictam constitutionem non comprehendere eas, quæ simul locis & personis sunt concessæ, quales sunt, quæ Regularibus conceduntur; sed solum eas, quæ sunt meræ personales, excludere, & localem exemptionem tamquam conditionem sine qua non, requiri. Et quamuis dicta Panorm. verba non essent ita clara, per alia contraria, quæ alibi, vt dixi, clarius protulerat, interpretationem recipere deberent; maxime in contrarium stante omnium opinione. Et si hæc non sufficiunt, Panormitanum tamquam varium & sibi contrarium rejicimus.

Ad septimum: quòd non ex eo amittitur jurisdictionis contra exemptos per dictam constitutionem Ordinarijs concessa, quòd Regulares habeant priuilegium, vt non possint excommuni-

Pro iurisdictione ordinaria

cari, suspendi, & interdici ab Ordinario, quia extra dictas censuras potest Ordinarius contra eos procedere exercendo suam iurisdictionem per alias pœnas & iuris remedia, vt declarat gloss. in .d. §. *In eos*, *U. quantum ad ista*. Ad aliud autem, quod plures Religiosi habent dictum indultum, quod non possint excommunicari, &c. Vt idem Inn. testatur, & per consequens omnes Regulares per communicationem illud habere censentur; ex quo sequi videtur, quod nullus eorum in quacunq; causa possit ab Ordinario excommunicari, suspendi, & interdici; respondeo adhuc non vidisse huiusmodi indultum; quod si reperiatur, & sit in usu, argumentum concludit. Sed postquam hæc scripseram, vidi quæ Eman. Rod. asserit in. q. 7. art. 6. tom. 1. Reg. qq. videlicet, quod communiter Regulares habent dictum priuilegium; & hoc stante ad secundum nostrum fundamentum pro solutione recurrendum est.

Ad octauum: dictum & opinionem Nauarri ex eo confundi posse, quod ipse se fundauerit in derogatione dictæ Inn. constitutionis in Minorum & aliorum Regularium priuilegijs contenta; non considerans reuocationem dictæ derogationis a dicto concilio Trid. in. d. cap. 14. ff. 7. decretam. Cuius authoris verba, vt nostra responsio clarior videatur, hic inseri volumus

Quod

Quòd adeò (inquit ille) verum est , quod raro habet locum in Religiosis cap. volentes , de priuill. lib. 6. quo cautum fuit , vt Ordinarius posset cognoscere contra exemptos ratione delicti vel contractus extra loca exempta factorum, vel rei sita extra illa. Nam iam concessum est aliquibus directe , & alijs per communicationem , vt non possint conueniri etiam de factis & sitis extra loca exempta cum derogatione dicti cap. volentes. Si ergo dictum concilium iubet seruari dictam constitutionem in. d. cap. volentes, contentam non obstantibus priuilegijs omnibus exemptis in contrarium concessis; illis videlicet , quæ derogationem eiusdem constitutionis continent ; quomodo Nauarri doctrina sustineri poterit?

Ad nonum: doctrinam Gutier. iuri & dicti concilij Trid. decreto contrariam videri; qua contrarietate ostensa, argumenti solutio apparebit. Primo enim dictam suam duplicem praxim in distincte omnes Regulares comprehendere velle videtur, vt communiter recepta est, concilij literam minus attente considerans, quæ solum de Regularibus extra claustra degentibus in illis verbis, in quibus suam fundat praxim , loquitur. Secundo , quia dictos Regulares , ad hoc vt suis priuilegijs frui & gaudere possint , cogere videtur, vt Conseruatorem eligant ; cum iure certum sit , solum ad ostensionem suorum priuilegio- rum Ordinario faciendam teneri, cap. cum per-

sonæ, de priuill. libr. 6. quia eo ipso quod sunt exempti, immediate subjecti remanent Apostolicæ Sedi, cap. cum tempore, de arbit. Et dictis priuilegijs legitimis & sufficientibus pro casu, de quo agitur, repertis, ligantur manus Ordinarij, & tenetur illis absq; alia iudicum deputatione parere, se à cognitione causæ inhibendo. Tercio, quia in argumento à contrario sensu ab eo sumpto ex verbis concilij, in quo dictam suam praxim, & doctrinam fundat, non bene syllogizat; quia neque antecedens disponitur à concilio, neque consequens ex illo sequitur. Ait enim in dicta. q. 10. n. 2. *Ecce textum expressum in illis verbis, (Si ipsi iudicem non habuerint,) ubi extra causas mercedum, & miserabilium personarum coram Ordinarijs locorum huiusmodi Religiosi conueniri poterunt, si ipsi iudicem non habuerint; ergo si ipsum habuerint, coram Ordinario in civilibus conueniri non possunt, sed coram suo iudice Conservatore.*

Primum, videlicet, quod antecedens à concilio nō disponitur; patet ex eo, quod in dicto cap. 14. ff. 7. non dicit; *Si ipsi iudicem non habuerint, sed, si ipsum iudicem non habuerint,* Vbi mutans verba concilij in suum sensum Gutier. format dictum argumentum. Quia dicta vera concilij verba, *Si ipsum iudicem non habuerint,* se referunt ad superiora; videlicet, *Etiam si certum iudicem à Sede Apostolica deputatum in partibus habeant.* Quibus sic à concilio

dispositis, fallacia & falsa consequentia dicti Gutier. argumenti detegitur. Quia ex veris concilij verbis hoc modo à contrario sensu erit syllogizandum. Religiosi coram Ordinario conveniri poterunt, si ipsum iudicem non habuerint; (id est, certum) ergo si ipsum habuerint, coram Ordinario in civilibus conveniri non possunt, sed coram dicto certo iudice à Sede Apostolica deputato; non autem coram suo Conseruatore; ut infert Gutier. Quia quamvis Conseruatores cum iurisdictione ad prohibita prorrogata, ut hodie conceduntur; sint iudices Apostolici; quod non est cōcedēdum de proprio & simplici Conseruatore, ut notat Domin. in cap. quia Pontificali, n. 2. de offi. deleg. libr. 6. *Nota (inquit) quòd appellatione iudicis nō comprehenduntur Conseruatores; quod nota pro iuribus loquentibus de iudicibus.* Et Specul. de iud. deleg. §. 8. n. 24. Tamen huiusmodi Conseruatores cum dicta iurisdictione prorrogata, non cōprehenduntur in dictis verbis concilij, ex quibus dictum argumentum à contrario sensu sumitur; quia cum per generalē clausulam a partibus earum arbitrio eligantur; non certi, sed incerti sunt iudices; ut expresse probatur in cap. ad hæc, de rescrip.

Pro cuius explicatione est notandum; quòd iudicum deputatio pro exemptis solet fieri à Se-

de Apostolica duobus modis. Primo, deputando certam personam, vel dignitatem, ad quam recurritur in causis contra exemptos; & ista est rationabilior, & iuri consona. Secundo, quando per clausulas generales deputantur iudices partium impetrantium arbitrio postea eligendi, & nominandi; quæ est de iure odiosa & nulla; nisi fiat motu proprio, vel in forma gratiosa; ut notat gloss. in dicto cap. ad hæc, V. *Elegerint*, in fin. & ibi Panorm. n. 5. & 6. de rescript. Qua distinctione præmissa; quando dictum concilium dicit.

Etiā si in partibus à Sede Apostolica certum iudicem deputatum habuerint; dicere intendit; quod etiam si dicta certi iudicis deputatio sit cæteris rationabilior & iuri consona; nihilominus ea non obstante excepti in illis casibus sunt corā Ordinario cōueniēdi.

Et cum pro dictæ suæ doctrinæ & praxis substantia concluderit Gutier. in. d. q. 10. Conseruatores, quando rei Religiosi extiterint, esse eorum iudices in ciuilibus, & posse eos defendere; & quod ipsi actores existentes debent coram reorum iudice in dictis causis agere & comparere, nixus in fine dictæ. q. 10. dictis concilij verbis a contrario sensu; ibi, *Si ipsum iudicem non habuerint*; ubi dicit habere textum expressum pro ista sua sententia; videamus, si dicta doctrina vera sit, & iuridica.

Primo, cum absolute concedat dictorum con-

cilij verborum pondere pressus, Conseruatores Regularium reorum in ciuilibus iudices esse, nō distinguendo inter simplices Conseruatores, & eos, qui hodie conceduntur; dicta doctrina vera non videtur. Quia dicti Conseruatores, qui de causis, quę iudiciale indaginē requirunt, cognoscere possunt; hoc nō faciūt ex vi & natura sui officij, cuius vigore nō possunt de alijs, quam de manifestis iniurijs cognoscere, ut disponitur per text. cap. 1. & vlti. de off. deleg. lib. 6. Sed ex priuilegio cū derogatione dict. cap. 1. & vlt. ut saepe vidi, & refert gloss. in dicto cap. 1. & Rebuf. in l. 58. in fin. de verb. sig. & Nauar. in man. cap. 27. n. 125. de quibus loquitur cōcilium in cap. 5. ff. 14. Et huiusmodi Cōseruatores sunt recusabiles, ut dicit concilium in dicto loco; proprij vero & simplices Conseruatores recusari non possunt, quia super notorijs tantum habent iurisdictionem, ut notat gloss. in cap. 1. V. *Conseruatores*, de off. deleg. lib. 6. & Inn. in cap. vlt. n. 4. de off. deleg. Et quāuis Ioan. And. super Specul. de iud. deleg. §. 8. in fin. dicat, quod Cōseruatorum natura nō mutatur; neq; desinunt esse Conseruatores ex eo, quod eorū iurisdictione prorogetur ad prohibita, videlicet ad cognitionē causarum, quę indaginē iudiciale requirunt, hoc erit verum quoad alia Conseruatorum attributa; videlicet, ut eligi nō

possint, nisi cum qualitatibus in dicto cap. ult. de off. deleg. lib. 6. requisitis; & quod eorum potestas expiret morte Papæ cōcedētis; nō vero quoad officium; quod certum est mutari. Quam Conseruatorum differentiam Gutier. non tangit pro suadoctrina; qua conciliare poterat duas suas cōtrarias opiniones in. d. q. 9. & 10. positas.

Et in quantum dicit, posse dictos Conseruatores exemptos reos a manifestis iniurijs defendere; similiter dictam doctrinam non credo veram. Quia nullus datur cassus, in quo Cōseruator possit exēptos, vt reos cōuentos defendere; cum semper exempti (vt defendantur) corā Conseruatore vt actores comparere necessario debeāt; quia eius proprium officium est, exēptos a manifestis iniurijs defendere (vt dixi); talis vero defensio semper ab exemptis est petēda coram Conseruatore contra iniuriātes iudices turbantes & infringētes eorum priuilegia & exēptiones, vel priuatas personas, eorum bona, possessiones, & dicta priuilegia non custodientes vel auferētes; ergo non possunt vt rei conuenti ab eo vñquā defendi. Quia si aliquid corā Cōseruatore petatur contra exemptos, tunc nō ad defensionē eorum procedit ad instantiā actoris, sed ad cōdemnationē; & hæc neutrius partis est defensio, sed causæ cognitio; vt ipse Gutier. testatur in. d. 9. q. n. 16.

Ultimo eius doctrina vera non videtur, in quâ
tum dicit in .d. q. 10. n. 1. vers. *Nihilominus*, quod
Regulares sunt exēpti, quia habent Cōseruatores.
Quia eorum exēptio solum consistit in eo, quod
ab Ordinario liberantur, & inde Sedi Apostolicę
& eorum prælatis immediate subiiciuntur, vt pro
batur in cap. cum tempore, de arbit. & tenet E
man. q. 65. art. 13. qq. Reg.

Ad decimum: Emanuelis opinionē substineri
non posse. Quod probatur euidenter. Concilium
in dicto cap. 14. ff. 7. a principio vsq; ad finem agit
de minuēdis & ad terminos iuris reducēdis in cer
tis casibus Regularium exemptionibus. Quod
roborat sequenti non obstantia. *Privilegijs, & exēp
tionibus, Cōseruatorum deputationibus, & eorum inhibitioni
bus contra præmissa nequaquam valituris.* Si ergo vnum
ex præmissis in dicto decreto contentis est dicta
Inn. constitutio minuens & ad terminos iuris in
quibusdā reducens Regularium priuilegia, nullo
modo potest dicta non obstātia & priuilegiorum
derogatio in dicto decreto contrā eam nō com
prehēdere; quia dicta cōstitutio & eius dispositio
est vnū ex præmissis in dicto decreto cōrentis, (vt
dixi.) Et vna determinatio respiciens plura deter
minabilia debet æqualiter ea determinare; vt pro
bat tx. in .l. iam hoc iure, de vulg. & .l. quamuis, C.
de impub. & alijs.

Et quāuis in responsionibus ad ista vltima quatuor argumēta refutauero opiniones Couar. Na uar. Gutier. & Eman. Rod. clari & euidentibus rationibus; fortiores essent, si se ad inuicem adiuuarent, & cōtestarentur; quia tamen vnusquisque eorum est in ratione & fundamēto suę opinionis singularis, eorum autoritas non multum vrget.

Ad vndecimum: cōcilium in. d. cap. 5. ff. 14. nō agere dispositiue de Regularium exēptionibus, decernēdo quanta Regulares exēptione gaudere debent, quia hoc iuris dispositioni reliquit. Sed solum illis verbis in argumento positis concilium declarare voluit, Regularium loca & personas non comprehendi in illa Conseruatoriarum prohibitionē. Quōd ex eo magis constat, quia sub illis verbis, *Exempti sine omnino*, comprehenduntur alię personę extra Regulares, quę non habent omnimodā exemptionem. Imo neq; Regulares ipsi eam habere censentur, cum in pluribus dictum concilium locorum Ordinarijs subiecerit.

Ad duodecimum: dictum concilium in. d. cap. 5. ex abundanti & non ex necessitate prouidisse in suo robore permanere exemptionis limitationem circa causas mercedum & miserabilium personarum in. d. cap. 14. ff. 7. contentam, quia etiam si dicta verba deficerent, nullum dicto decreto sequeretur pręiudicium, quominus

duo illa caularum genera ad Ordinariū pertine-
rent; & ideo dicta exceptione regula in contrariū
non firmatur. Quod ex eo etiā probatur, quia cō-
cilium Trid. in dicto cap. 5. nō facit mentionem,
neq; excipit decretū in cap. 3. ff. 6. de reform. vbi
locorū Ordinarijs Regulares extra claustra degē-
tes in criminalibus subjiūtur. Et ideo cum alia
eiusdē generis non excipiantur, intrat regula; nō
probat hoc esse, quod ab hoc cōtingit abesse.

S Ecūdū nostrū fundamētū erit; quod Consisto-
riū & curia Archiepiscopalis, (sic vulgariter nū-
cupatur tribunal Ordinariū & Metropolitā nū-
Hispalēse) cuius regimē iā ab aliquibus annis mi-
hi fuit cōmissū; eo tēpore, & de immemorabili cō-
suetudine habet de causis omnibus ciuilibus con-
tra quoscūq; Regulares huius Archiepiscopatus
cognoscere, & eos excōmunicare & interdicere;
vt constat ex testium probatione inferius posita.

In huiusmodi autem possessione dictum tribu-
nal pro viribus est tuendū; & si opus sit; vis vi repe-
llēda, per tx. in cap. si vero, de sent. ex com. & cap.
dilecto, eod. tt. lib. 6. & tenet Inn. in cap. venerabi-
li. n. 5. de cēsib. & in cap. ex parte, n. 3. de verb. sig-
nif. Quod etiā probatur in l. deuotū, C. de met.
& epidē. lib. 12. *Deuotum (inquit) possessorē ab omni inque-
tudine liberamus. Et inferius. Licentiam enim domino
actori, ipsiq; plebi Serenitas nostra commisit, vt eum, qui prae pa-*

Pro iurisdictione ordinaria

randi gratia ad possessionem venerit, repellendi habeat facultatem; nec crimen aliquod percurrat, cum sibi arbitrium ultionis sue sciat esse concessum, recteq; sacrilegium prior arceat.

Dicta autem consuetudo, cum sit notoria non indiget probatione in qualibet causa, Bal. in l. 3. C. de seru. fugi. Deciu. cons. 655. n. 27. Et iudex potest ex officio de ea se informare, & supplere, Bart. in l. filius familias, §. veterani. ff. de procur. Curt. iun. cons. 171. num. 1. Surd. cons. 382. num. 5.

Cuius consuetudinis cursus minoris temporis sufficiebat, immemorabili non requisito; cum quadragenariam, in priuilegijs Ecclesiasticæ communitati concessis à iure statutum sit, sufficere, in cap. accedentibus, de priuilegijs. Quamuis Ema. Rod. q. 8. art. 3. qq. Reg. vult sexaginta annorum cursum esse necessarium, per Extrauag. Eugenij quarti in fauorem ordinis sancti Benedicti; & per communicationem cæteris concessam.

Sed contra hoc secundum fundamentum opponitur, quod dicta consuetudo & præscriptio procedit ex tacita exemptionis renunciatione ab ipsis Regularibus facta, vt expresse docet Innocentius tertius in dicto cap. accedentibus, ibi; *Cum enim tanto tempore contra indulta priuilegia decimas soluerint, eis renunciaſſe tacite præſumuntur.* Idem probatur in cap. si de terra, cod. tt. & cap. ex ore, de his quæ fi. ama. par. cap. Dictam autem rati-

tam renunciationē facere non valent, nisi illi, qui expresse renunciare possunt, ut dicit Abb. & Innoc. per eum citatus in cap. cum accessissent, n. 7. verū. nam in privato, de constit. Vnde cum nullum monasterium, neq; prouincia absq; licentia sui Generalis Superioris suis priuilegijs expresse possit renunciare, quia tangitur ius Superioris, & tertij, ut probat idem Abb. in. d. cap. si de terra. n. 5. de priuileg. & priuatorum pacto iuri publico non derogatur, cap. si diligenti, de for. comp. sequitur, quod renunciatio tacita a dictis Regularibus facta, ex qua procedit dicta consuetudo, & præscriptio fauore ordinariæ iurisdictionis introducta, nullius sit valoris.

Pro cuius solutione videtur dicendum, quod per consuetudinem & præscriptionem quadraginta annorum non solum adest tacita renunciatio inferiorum, sed etiam negligentia superioris in patiēdo, ut tenet Panor. in. d. cap. accedentibus, n. 5. de priuill. Ex quibus legitime inducitur, ut ibi dicit, dicta consuetudo, ut disponitur in. d. cap. accedentibus & cap. si de terra, de priuileg. Et ideo quo ad alia monasteria & prouincias dicta exemptio manebit illeſa; quia dictum exemptionis priuilegium non est indiuiduum, sed tot censentur priuilegia, quod monasteria, ut tenet Abb. in. d. cap. accedentibus, n. 7.

Sed hæc pro solutione dicti argumenti non videntur sufficere, cum ex alijs adhuc vrgeat difficultas. Inquit enim gloss. in cap. cum tempore, V. *Libertatis*, in fin. de arbitr. quòd datur differentia inter priuilegium exemptionis & libertatis; & alia priuilegia; quia alijs priuilegiati renuntiare possunt, vt in d. cap. accedentibus, & cap. si de terra, de priuill. priuilegio autem exemptionis & libertatis, neq; tacite, neq; expresse renuntiare possunt, per dictum tx. in cap. cum tempore; ibi, *Cum & si sponte volueris, de iure tamen nequiveris sine licentia Romani Pontificis renuntiare priuilegijs vel indulgentijs liberatis, quæ monasterium illud, indicant, ad ius & proprietatem Romanæ Ecclesiæ pertinere. Pannon.* etiam in d. cap. cum tempore, n. 2. hoc late declarat; cuius verba, quia diffusius tangunt difficultatem, hîc inseruntur. *Quinîo nota (ait ille) & in hoc tenementi istum textum, quia quotidie allegatur; quòd Ecclesia non potest renuntiare priuilegio libertatis. Unde lecer generaliter dicatur, quem posse renuntiare iuri & favori pro se inducto, vt in cap. ad Apostolicam, de regular. & in l. si quis in conscribendo, C. de Episcop. & cler; tamen in priuilegio exemptionis tangitur ne dum favor exempti, sed etiam favor ipsius superioris, qui exemit eum; & eximendo ab alijs immediate illum suæ iurisdictioni subiecit. Unde interest sua, non perdere istam immediatam subiectionem. Secus autem in alijs priuilegijs, in quibus versatur dumtaxat*

favor

favor privilegiati. Et per istum textum deciditur questio, numquid possit exemptus litigare coram alio iudice, subji- cendo se iurisdictioni illius. Item & alia questio, numquid exemptus incidens in excommunicationem iure possit absolvi ab Episcopo loci, ex quo vult se quo ad illum actum subicere iurisdictioni Episcopi. Et per istum textum potest responderi ad utramq; questionem, quod non possit exemptus renunciare sine licentia Romani Pontificis privilegio libertatis. Idem tenet Felin. in cap. cum accessissent, in princip. de constit. & Iass. in d. l. si quis in conscribendo.

Pro qua difficultate soluenda dicendum est, quod firmat Inn. in d. cap. cum tempore, n. 2. de arbit. quod dicta renunciatio erit valida, & obligabit ipsos renunciantes, absq; tamen præ iudicio Romani Pontificis. Idem tenet dicta gloss. in d. cap. cum tempore. V. Libertatis; sed quantum ad se (ait illa) potuit renunciare, & non quantum ad Papam privilegijs libertatis. Quod etiam expresse probatur in cap. sub orta, de re iud. ibi, Ita tamen ut nullum per hoc Apostolicæ Sedis præ iudicium generetur; quominus si voluerit, suam iustitiam prosequetur. Et in cap. dilectus, in fin. de capel. monach. ibi, Ita ut per hoc Ecclesiæ Romanæ nullum præ iudicium generetur, si quando forte ius suum duxerit prosequendum. Idem in cap. inter dilectos, de donation.

Et si forsan privilegiorum dictæ Societatis vel reliquorum Ordinum aliqua Apostolica cō-

firmatio concessa fuerit, ita vt post eam non potuerit quadragenarium tempus currere, in quo dicta consuetudo legitimetur; necessarium erit, quæ in dicto casu iure seruanda sunt, inquirere. Pro cuius declaratione distingueudum erit; aut confirmatio vel innouatio priuilegiolorum fit in forma communi, aut ex certa scientia, vt distinguunt doctores in cap. quia diuersitatem, de concess. præb. & ibi gloss. & in cap. ad hæc de rescript. & ibi gloss. Primo casu per confirmationem vel innouationem nullum nouum ius confertur, sed antiquum conseruatur, & solum, quòd actu valet, confirmatur; vt expresse probat tex. in cap. ex parte Abbatis, & cap. quia intentionis, de priuileg. cap. cum dilecta, de confirm. util. vel inutil. Et probat tex. in dicto cap. quia diuersitatem; vbi dicitur, quòd confirmatio non conseruat, nisi quæ iuste & pacifice possidentur. Et si ante dictam confirmationem cæpit consuetudo currere contra exemptos in priuilegio exemptionis, quòd actu valet; per eam non interrumpitur consuetudo; cum dicta confirmatio nullum nouum ius producat, vt dicta gloss. V. *Communi* in d. cap. quia diuersitatem, asserit, & ibi, & in cap. 1. & 2. de confirma. util. vel inutil. communiter scribentes.

Et in tantum hoc est verum; quòd etiam in in

nouationibus, quæ fiunt per hæc verba, *De nouo concedimus*, locum habere videtur; per quas solum confirmantur cum effectu priuilegia non reuocata, neq; consuetudine abrogata; vt declarauit Iul. Secundus, prout refert Emanu. Rod. q. 8. ar. 2. tom. 1. Reg. qq. In qua confirmatione cum dicta clausula, *De nouo concedimus*, vult dictus Eman. in dicto loco, quòd vt dicta clausula aliquid operetur, si iam non fuit consuetudo contra exemptos legitime præscripta, sed præcesserint eiusdem viginti vel triginta anni, incipiat de nouo dicta consuetudo a die factæ talis innouationis non obstantibus viginti vel triginta annis iam elapsis. Quòd durum videtur stante dicta Iulij declaratione, & alijs iuris regulis. Quia non ex eo quòd Sum. Ponti. His vel alijs verbis in innouationibus & confirmationibus priuilegiorum vtatur, maiorem vim recipiunt, si actu non valent; sed solum ex eo quòd Papa habuit de eorum defectu plenam notitiam, vel causæ cognitionem; & dicto defectu ab eo cognito nõ obstante vult illud de plenitudine potestatis & ex certa scientia concedere; vt Abb. Deci. & omnes scribentes in .d. cap. 1. & cap. porrecta, & cap. venerabilis, de confirm. vti. fatentur; quòd plenius infra dicetur. Quid autem operentur dictæ confirmationes in forma communi, quæ

Pro iurisdictione ordinaria

nullum ius nouum producant, & creant, declarat gloss. in dicto cap. quia diuersitatem, V. *Comuni* de concess. præb. & late Deci. in. d. cap. 2. n. 5. de confir. vti. Ex quo dicta ratio Emanuel. penitus eneruatur, quia absq; eo quòd dictam consuetudinem dicta innouatio vel confirmatio interrumpat, aliquid aliud operatur. Et quamuis dictus Eman. in. d. q. 8. ar. 3. dicat, quod multi famosi Doctores vniuersitatis Salmanticæ declarauerint, prout refert collector Compendij, quod quando cunq; aliqua priuilegia conceduntur cum dicta clausula, *De nouo concedimus*, & cum alia, *Non obstantibus reuocationibus Apostolicis*, intelliguntur viuificata & de nouo concessa; hoc est verum, sed non ea ratione, quam signat dictus Eman. Sed quia clausula, *Non obstante reuocatione vel consuetudine contraria*, æquiparatur clausulæ *Ex certa scientia*, vt tenet gloss. mag. in fin. in. l. ratas, C. de rescind. vend. & late probat Deci. in. d. cap. porrecta, n. 4. de confir. vti. Quid autem opere tur clausula, *Ex certa scientia*, cui dicta clausula *Non obstantibus*, æquiparatur, dicitur in sequentibus.

Secundo vero casu, quando confirmatio vel innouatio fuit facta ex certa scientia, validum facit, quòd erat nullum, cap. 1. cap. veniens vbi gloss. V. *confirmatam*, de transact. gloss. in cap. cum accessissent, V. *confirmatum*, de constit. gloss. in. d.

cap. quia diuersitatem, V. *Communi* de concess. præb. tenet Panor. in cap. cum super, n. 4. de cau. poss. & prop. Bart. in l. priuilegia, C. de sacros. Eccl. Deci. in cap. 2. n. 6. de conf. util. & alij plures, quos ibidem ipse refert. Nam quòd Princeps facit ex certa scientia, non potest indubium reuocari, vt notat Bart. in l. conficiuntur, §. codicillis, in prin. ff. de iure cod. Paul. conf. 178. Oldra. conf. 257. Alex. conf. 215. Vers. *Sexto confirmatur*, Decius in d. cap. ad hæc, n. 4. de rescript. Item quia quòd facit ex certa scientia, facit de plenitudine potestatis, vt tenet Abb. in cap. cum inter, vers. an autem, de re iud. Bal. in l. eos, in prin. C. de apell. Alex. conf. 3. lib. 5.

Dicitur autem Papa confirmare, & innouare ex certa scientia, quando utitur istis verbis, *ex certa scientia*, ut declarat Panor. in dicto cap. ad hæc, n. 7. de rescript. & gloss. fin. in Clemen. & si principalis, de rescrip. Et etiam alijs modis, quos refert Deci. in capite, venerabilis, num. 1. & plenius in capite, porrecta, num. 4. de confirm. util.

Et isto casu, cum nouum ius producat innovatio, vel confirmatio, videtur concedendum, quòd tempus contrariæ consuetudinis incipiat currere à die factæ confirmationis, & per conse-

quens quòd nulla præcesserit contra confirmationem priuilegiolorum Societatis Iesu legitima consuetudo, cum eiusdem priuilegia fuerint confirmata à Gregor. 14. ex certa scientia, ut refert D. Eman. in dicta q. 8. art. 1. tom. 1.

Sed nihilominus eadē manet difficultas contra dictam confirmationem inspecta qualitate, quam dicta clausula *Ex certa scientia* habere debet. Vitalis de Cambinis in tractatu clausularum in clausula *Ex certa scientia* asserit eam nihil operari, nisi Papa super facto causæ cognitionem præmiserit; quòd probat iuribus & authorum assertionibus. Et hoc dicere voluit Panorm. in. d. cap. cum super. n. 4. dum dicit, quòd si confirmatio facta est a Papa scienter, validatur electio. Et circa hoc Decius in. d. cap. ad hæc. n. 6. de rescript. plura dicit, postquam firmauerat conclusionem, quòd cōfirmatio ex certa scientia validat, quòd est nullum. Ait enim, *Prædicta conclusio procedit in his in quibus Princeps præsumitur habere notitiam, sicut sunt ea, quæ in iure consistunt, secus est in his, quæ præsumitur ignorare, ut sunt facta & consuetudines & statuta locorum, quia tali casu dicta clausula nihil operatur.* Pro qua sententia citat Baldum Alex. Paul. Panorm. And. Sicul. Et communiter dicta clausula in confirmationibus priuilegiolorum ponitur ad partis instā-tiam absq; dicta causæ cognitione; quæ cum in

facto consistent, dicta Decij doctrina eorum cōfirmationibus aduersatur.

Ex quibus apparet, non iuridice loquutum fuisse Eman. Rod. in q. 8. art. 3. tom. 1. dum asserit, quòd etiā si Greg. 13. non cōfirmavit Regulariū priuilegia, nisi quatenus essent in usu; Sixt. Quint. in eorū cōfirmationibus illa verba, *quatenus sunt in usu*, subticuit. Quibus sublati cū dictas cōfirmationes fecerit ex certa sciētia, quod erat nullum, validauit. Quod nō sufficit, vt dixi.

Tertium nostrum fundamentum erit. Quia cum actor dictæ litis contra dictam Societatem sit persona miserabilis, cum sit puella tredecim annorum utroq; parente orbata, & agat ad præcissa alimenta sibi in testamento relictā, & sit, ut asseritur, in possessione exigendi; non est credēdum contra eam iura insurgere in stricta huiusmodi priuilegiorum obseruatione, ut quæ alios proprio priuilegio non tenetur in eorum foro conuenire, sed potest ad curiam vocare, & ipsa extra proprii domicilij forum trahi non potest, ut declarat Couar. cap. 6. & 7. pract. inuita teneatur coram iudice ab ipso reo electo litigare, qui Cordubę, vel Granatę, aut alibi eligi poterat. Et cum exemptorum priuilegia non censeantur cum tertij nocumento concedi per regulam in l. 2. §. merito. ff. nequid in lo. pub. &

fateatur dictus Eman . q. 61. art. 5. in fin. tom. 2.
Quid erit sentiendum de causa , & personis privilegiatis?

Quartum nostrum fundamentum erit; quod dicta Societas & iudex mihi nō ostēderunt suū exemptionis privilegium , sed solum iudicum deputationem. Quod integraliter ostēdendum & exhibendum est, cap. cum persone, de priuil. lib. 6. ne præcedentibus, vel sequentibus deficientibus arctetur, vel ampliatur articulus, de quo contenditur, ut in l. 2. §. diem, ff. quemad. testam. aper. & privilegium à iudice ex inspectione intelligendum est, & sic, & non aliter eius tenor servandus, cap. porro, de priuill. cap. accepimus, de fid. instrum. & dictus eorum tenor est diligentius observandus, cap. recepimus, de priuill. & privilegium singulis verbis est pōderandum, & subtiliter interpretandum, Bald. in cap. licet, n. 1. de auth. & usupal. & nulli privilegiato credēdum est, nisi privilegium suum inspiciendum concedat, gloss. in. d. cap. porro, Franchus in. d. cap. cum personæ. n. 3.

Contra quæ, aliqua opponi & objici poterunt. Primum, Quod cum Ordinario ostendat delegatus suam iurisdictionem, ut fecit dictus. D. præfensus iudex, dictam iudicum deputationem, & eius ab eo acceptationem exhibendo; ad quod

teneretur

tenetur per tex. in cap. cum in iure peritus, & ibi. dd. de off. de leg. & Bald. in cap. cum contingat, n. 4. de rescript. asserens, quòd Ordinarius non tenetur obedire delegato, nisi videat rescriptum. Bart. & legistæ in l. prohibitum, C. de iure fis. lib. 10. Ipse neq; dicta Societas tenetur sua exemptionis priuilegia Ordinario exhibere; cum de illis & eorum defectibus cognoscere debeat, & eorum tenores seruare ipse delegatus.

Secundum, Quia si priuilegiatus nō est requisitus ab Ordinario, nō tenetur ei sua priuilegia ostendere, vt in d. cap. cū personæ, de priuill. lib. 6.

Tertium, Quia priuilegia notoria, quale est hoc, de quo agimus, non est necessarium ostendere, vt notat Franch. in reg. scienti, n. 4. de re iur. Silu. V. exemptio, n. 8.

Ad primum dicitur, quòd cū in dicta iudiciū deputatione mihi ostensa fiat mentio de priuilegio principali exemptionis per simplicem Societatis relationem narrantis Pontifici illud iam a Pio Quinto obtinuisse, necessarium est illud ostendere, vt tenet Speculat. de instrum. addition. §. nunc autem. n. 1. quòd probatur in cap. inter dilectos, in fin. de fid. instrum, & cap. cum inter, in fin. de re iudi. Auth. Si quis in aliquo, C. de æden. vbi scribentes, gloss. in cap. 1. V. Exemplaria, de fid. instrum. l. 1. & ibi Bald. C. de

Pro jurisdictione ordinaria

superind. lib. 10. Neq; etiam obstat illud ostendisse delegato; quia necessarium est Ordinario exhiberi, ut ipse, cuius interest exercitio suæ jurisdictionis non priuari; quam tueri tenetur etiam pænali iudicio, ut in. l. 1. ff. si quis ius di. non obt. examinet & ponderet verba & continentiam dicti priuilegij, & videat si ordinariæ jurisdictioni in aliquo defacto præiudicari præsumatur, ut expresse disponit tex. in. d. cap. cum personæ, de priuill. lib. 6. Præcipue cum rescripta ad lites strictè sint interpretanda, eo quòd ordinariæ jurisdictioni, præiudicent, ut notat Panorm. in cap. ad hæc. n. 3. de rescript. & ibidem Deci. n. 2. per textum in cap. peruenit, r. q. 1. Et priuilegia sint restringenda, quantum possunt, ut minus præiudicent jurisdictioni Ordinariæ, nec debent intelligi, ut comprehendant omnem casum, ut dicit & probat Franch. in cap. 1. n. 2. de priuill. lib. 6.

Ad secundum: Quòd per illa verba, *Locorum Ordinarijs requisiti*, In dicto cap. cum personæ, contenta, non excluditur necessitas exhibendi priuilegia ex alia causa orta, sed disponitur, quòd si fuerint exempti ab Ordinario requisiti, teneantur etiam rei ipsi, contra se illa exhibere, ut notat gloss. in. d. cap. cum personæ. v. tradere, de priuill. lib. 6. per dictum textum, quòd statui

necef-

necessarium fuit, cum iuris regulis contrarietur, quia nemo contra se sua instrumenta edere tenetur, cap. i. de prob. l. qui accusare, C. de edēd. Vnde extra dictum cassum requisitionis, quando priuilegiatus allegat suum priuilegium, tenetur illud probare etiam non requisitus; quia cum priuilegia & exemptiones sint quid facti, quod non præsumitur, nisi probetur, illa alegantem incumbit onus probandi & exhibendi, ut late probat Franch. in. d. cap. cum personæ, n. 3. & idem disponit concilium Trid. cap. ii. ff. 24. de reform. in illis verbis, *De qua Ordinario constare debet.*

Ad tertium: nullam dari exemptionem, quæ pro sui ampliacione non indigeat pluribus fauorabilibus clausulis derogatorijs, quæ multa a iure statuta derogant. Concedimus enim absolute loquendo, notoriū esse, Regulares esse exemptos. Verum stante dicta Inn. constitutione, & alijs iuris decretis, & dicta contra eos consuetudine; & non constito, qualibus clausulis sint dictarum exemptionum contra dicta iura priuilegia fulcita; non sunt hæc ita notoria, ut examine & inspectione non indigeant, iuxta ea, quæ tradit Franch. in. d. regula, scienti. n. 4. de regul. iur. lib. 6.

Sed contra nostrum principale intētum, præter ea, quæ dictis nostris fundamētis opposui-

Pro jurisdictione ordinaria

mus, ut poteque illa directe impugnare videbantur, aliqua alia dubia proponenda se offerunt.

Primum; Quia si ex dictis pretenfi judicis literis contra me decretis aliquod dubium, & difficultas procedere videretur, quare illis parere non deberem; coram dicto iudice causam dicere, vel alegare, (ut ipse præcepit) opus erat; quia delegatus de validitate sui rescripti cognoscere debet, coram quo causa est alleganda, quæ contra rescriptum suæ jurisdictionis opponitur, cap. super literis, de rescript. l. præscriptione, C. si contra jus, vel pub. uti. & utroque; communiter Doctores.

Secundum; Quia stante inhibitione per dictum iudicem mihi facta nullatenus in causa, neque contra eum procedere potui; quia per inhibitionem ligantur manus iudicis à quo, ut ultra ad ullum actum procedere non valeat, cap. non solum, de appell. lib. 6. Rot. deciss. 20. de appell. in noui. Egid. deciss. 623. & plene probat Lācel. in cap. 20. cum suis ampliationibus, de attent. 2. p. quia inhibito suspendit jurisdictionem iudicis à quo; & gesta à iudice suspenso sunt ipso iure nulla, cap. per tuas, de sent. eorum. cap. licet, eod. tt. lib. 6. Quia inhibito equiparatur decreto irritanti secundum Cassad. deciss. 2. n. 2. de restitu. spol. Mandos. de inhibit. q. 41. n. 2. Lācel.

dicto

dicto cap. 20. n. 16. Et quamuis Inn. in cap. cum in tua, qui matrim. accus. poss. dicat, quòd tunc processus est nullus, quando in inhibitione est appositae clausula annullatoria; hoc refutat Paul. cons. 225. ad fin. lib. 1. dicens, solam inhibitionem sine dicta clausula sufficere; quia is, qui inhibet, eo ipso videtur velle, quod si contra fiat, actus nō valeat; idem voluit Aret. cons. 75. col. 2. in prin. quem sequitur Rolan. cons. 77. n. 8. lib. 2. & Lanceli. in d. cap. 20. ampliat. 10. & alij, quos ipse refert.

Tertium; Quia delegatus in causa sibi cōmissa est Ordinarius Superior, in qua se intromittere non potest, neq; de iurisdictione illius judicare, cap. studuisti, de off. leg. cap. cum cōtingat, in fin. de rescript. cap. sanè, de off. de leg. cap. ut nostrum, de appell. propter quod dictum iudicē compellere nō potui ad reuocationem suarum literarum, neq; in illius iurisdictione me intromittere.

Quartum; Quia Summus Pontifex in dubijs sibi reseruauit interpretationem priuilegiarum dictę Societatis, & aliorum Regularium; vt asserit Collector Compendij eiusdem Societatis, tr. priuilegium, §. 1. & .4. & probatur in cap. cum venissent, de iud. quia eius est interpretari, cuius est condere. l. si imperialis, l. 1. & l. leges. 3. C. de

legib. Et addit dictus Collector Religiosis ipsius Societatis concessum esse, quod si orta fuerit dubitatio inter iudices super intellectu dictorum priuilegiolorum, facienda est interpretatio in eius fauorem per communicationem priuilegij concessi ab Alex. 6. monachis sancti benedicti Valli Soleti. an. 1501.

Quintum; Quia si ad Ordinarios talis interpretatio pertineret, quando de exemptionis intellectu & priuilegij continentia dubitatur, essent iudices in causa propria, contra tex. in. l. qui iurisdictioni, ff. de iurisd. om. iud. & l. i. C. ne quis in cau. prop.

Sextum; Quia in omnibus causis ciuilibus & criminalibus Religiosi omnes suis praelatis subiunguntur, quos habent iudices Ordinarios, vt dicit gloss. V. *Monasterij*, Clem. 1. de reb. Eccl. non alien. Et Pellagius Papa in cap. nullam. 18. q. 2. dicit, quod respectu monachorum tota potestas ad Abbatem pertinet. Et sic generaliter & in distincte Regularibus vbilibet seruatur sua exceptio; quod Ordinarij, si iure potuissent, fieri non permitterent; & consuetudo est optima legum interpres.

Ad primum dicitur, distinguendum esse inter Conseruatores & delegatos de Regularium exemptionibus cognoscere pretendentes, ipsis

Regularibus ordinariam iurisdictionem declinantibus; & inter delegatos ex vi rescripti Apostolici ad alias causas. Primo casu per nouam Bonafacij Octauij constitutionem in d. cap. cum personæ, de priuileg. lib. 6. coram Ordinario sunt exemptionis priuilegia exhibenda, & coram eo vel alio de eius commissione tractandum de dictorum priuilegiorum validitate; & hoc Conseruator vel alius delegatus impedire non debet; alioquin Ordinarius contra eum procedere potest, & eius literis non parere, vt infra in responsionibus ad secundum & tertium argumentum, dicam. Secundo vero casu iterum sub distinguimus; aut inter partes contenditur de validitate rescripti, & in hoc casu exceptiones debent coram delegato allegari, vt in cap. Super literis de rescript. Aut partibus super hoc contendentibus delegatus procedit ad inhibendum causæ cognitionem vel alium actum Ordinario, coram quo pendet causa & actu inhibet. Quo casu Ordinarius parere debet, si sibi constat de iurisdictione delegati per ostensionem rescripti, vel de ea sit dubius; quia in dubio obediendum est iudici; vt in speciei nostri casus notat Lucas de Pen, in l. prohibitum, vers. *Et nota quod priuatus*, C. de iur. fis. lib. 10. Si vero certus sit Ordinarius delegatum non habere iurisdictionem,

vel in eius inhibitione sit certa nullitas vel iniusticia, non debet illi parere, neq; coram delegato teneretur illam allegare. Vt dicam in. d. responsione ad secundum.

Ad secundum plura dicam, quæ ad alios etiã delegatos pertinent, vt plenius materia discutatur; ex quibus solutio ad argumētum apparebit. Et primo notum est omnibus, & quotidiano experimento probamus, plures delegatos, cum à partibus eligantur juxta tenorem cōmissionis, earum causas non ut iudices sed ut procuratores tueri; qui tales assessorem, & notarium deputant, quos pars ipsa, quæ iudicem eligit, subministrat. Isti omnes, & eorum quilibet nihil aliud cogitant providendum, quam quòd eadem pars prouideri desiderat. Ex quo sequitur, sententias semper in fauorē appellātis ferri; & quod unus istorum iudicum pro altera partium decernit, alius ab altera electus postea reuocat. Istorum processus, & acta plena sunt nullitatibus, quia pars sæpe non iudicem, neq; notarium peritos, sed imperitos, ut eos, quo ipsa vult, ducat, quærit. Ab huiusmodi censuræ Ecclesiasticæ absq; ulla circumspectione, ordine, & iudicio feruntur, & populi, & eorum oppida interdicto scandalose supponuntur. Isti magna temeritate & audacia non seruato iuris ordine Ordina-

rio causarum cognitionem inhihent, & aliquando (vt contigit) extra duodecim dietas causam ad se aduocant; idem in criminalibus, absq; eo quod sint iudices Ordinarij (vt requiritur) & in ciuilibus cum synodales non sint, saepe faciunt. Et in his, etiam si sint executiue & earum sententiae (de Remate) nuncupatae, vel alimentorum praecissorum, quo ad vtrumq; effectum inhihent; idem in friuolis, frustratorijs, & super notorijs, & alijs à iure prohibitis appellationibus faciunt. Ista etiam & alia deteriora quotidie à Conseruatoribus patimur deficientibus in eisdem qualitatibus, à iure cum decreto irritante dispositis; quibus Ecclesiastica & ordinaria potestas maxime illuditur in publicum dispedium. Quorum scandala refert Card. in. Clem. i. n. 16. de off. ordi. *Tamen (inquit ille) quia secundum Laud. duo sunt hodie genera clericorum, quiquam plurimum scandalizant Ecclesiam, scilicet abusers literarum Sedis Apostolicae, puta iudices, executores, &c. Et de Conseruatoribus Ioan. And. in cap. vlti. n. 2. dicit. Item vt ibi praemittitur, experientia docebat, tales, qui fures & violentos ex nominibus cohibere debebant, ipsi erant fures & violenti & talium occultatores. Vere sic etiam nunc experientia docet istos Conseruatores saepe minus iuste & nimis animose procedere. Et Bonifacius Octauus in cap. vlt. de off. de leg. lib. 6. dicit; Ut autem Conseruatores limi-*

Pro iurisdictione ordinaria

tes sibi tradita potestatis (quo frequenter excedunt) Ex his Ecclesiasticæ iurisdictionis à sæcularibus occupatio pro tot malis publicis & priuatis cauendis sumit occasionem. Cui, vt Ecclesiasticæ libertati & immunitati & ipsi etiam diuino cultui maxime nociuæ remedium adhibendum spero.

Pro quibus fugiendis duo media adhiberi possunt. Primum, vt ipsi Superiores seruent iuris ordinem in cap. Romana, cap. non solum. de appell. lib. 6. cap. statutum, de rescript. eod. lib. cap. 1. & vlt. de off. de leg. eod. lib. cap. ad hæc, de rescript. concilij Trid. cap. 10. ff. 25. cap. 20. ff. 24. cap. 7. ff. 22. cap. 10. ff. 24. cap. 1. in fin. & cap. 2. ff. 13. cap. 14. ff. 7. & alijs iuris locis; Quem si non seruauerint, concussis columnis corruet ædificium in ministranda iusticia.

Secundum; vt iudices Ordinarij non sint promptiores ad parendum huiusmodi iniustis & inualidis mandatis in maximum partium & reipublicæ dispendium; quia ipsi iura seruantes impune possunt non parere; imo ad hoc tenentur in utroq; foro; quia huiusmodi inhibitionibus de iure non ligantur manus Ordinarij; vt postea dicam.

Ne queso, vt solent dicant; hæc partibus relinquamus; quid ad nos? ipse videant; trepidantes vbi trepidandum non est, se absq; vllō iudi-

cio & ratione statim inhibentes, talium abusibus improvide acquiescentes, debitum officium postulantibus non impartientes in maximum (vt dixi) partium dispendium; quæ ob id sæpe causas in defensas relinquunt, vel componere aut iuri suo cedere compelluntur. Quæ damna isti iudices Ordinarij de sua substantia partibus restituerentur. L. Sancimus, C. de iud. gloss. fin. in cap. fin. Vbi scribentes, de rescript. Quòd de certa nullitate inhibitionum accipiendum est. Imo qui talibus mandatis non resistunt, sunt puniendi, vt probatur in. l. omnes, C. de decur. lib. 10. & asserit Luc. de Pen. in. d. l. prohibitum, vers. *Et nota*, C. de iure fis. lib. 10. Et Nauar. in manual. cap. 25. n. 14. dicit iudicem peccare exequentem sententiam aut mādātum Superioris, si sciat nullum, aut inualidum esse, aut contineat manifestam iniustitiam, per gloss. receptam in cap. pastoralis, §. quia vero, de off. de leg. Meminerint quæ Panor. cum Inn. ab eo citato in cap. significauit, de off. ord. n. 3. dixerit; quòd videlicet ipsi Papæ parendum non est, vbi de suo mandato præsumitur malum futurum, vel aliquod scandalum; idem Rom. cons. 345. quòd accipiendum est illa adhibita reuerentia, de qua loquitur Pontifex in cap. si quando, de rescript. Sæpe etiam Ordinarij se inhibent, vt quotidie

videmus, partibus in suo peccato permanentibus; qui ob id ad remotiores iudices literas impetrant cōtra dispositum in dicto cap. significavit, de off. ordi.

Vt autem sciamus, quomodo super dictis inhibitionibus sit procedendum, & argumento directe respondeamus; aliqua breuiter de inhibitione dicam. Primum; Quod iudex Ordinarius vel alius inhibitus non tenetur inhibitionibus iniustis, non canonicis, & inualidis delegatorum parere; imo eas potest propria auctoritate spernere & contrauenire; quia manus iudicis à quo dictis inhibitionibus non ligantur, neq; vllum producant effectum, vt tenuit Rota deciss. 58. de appell. in nou. & deciss. 75. de appell. in antiq. Surd. cons. 424. n. 35. verſ. *Et tali casu*, lib. 3. Milus in. V. *Appellatione in Curia interposita*, in fin. Abb. in cap. cum venissent, notab. 4. de in integrum restit. Deciu. cons. 460. n. 20. lib. 3. Corn. cons. 25. litera. c. lib. 3. Paris. cons. 108. n. 9. & n. 21. vol. 1. Lancel. in. d. cap. 20. limit. 1. de attent. qui ibidem. n. 9. & 10. dicit, inhibitionem contra ius vel statutum à Papa confirmatum, vel decretam vigore friuolæ appellationis nullam & minus canonicam esse, & nullum debere operari effectum, & ea manus Ordinarij non ligari; quòd etiam tenet Corn. cons. 25. li-

tera. c. lib. 3. quodq; hoc est certum, etiam secundum Rotæ modernæ stilum. Idem dicit in cap. 12. limit. 6. principali. n. 16. & 17. p. 2. Idem tenet Beroi. cons. 117. n. 1. vol. 3. Socin. juni. cons. 43. dub. 1. vol. 4. Mandos. in tractatu inhibition. q. 28. n. 2. Rol. cons. 77. n. 26. vol. 2. Egid. deciss. 239. Felin. in cap. super quæstionum, §. fi. col. 1. de off. de leg. Marant. in. 3. p. sextæ partis principalis, q. 2. n. 196. Vantius de nullit. ex defectu iurisd. n. 142. Couarr. pract. cap. 24. n. 3. Et est textus in cap. ne captandæ, de concess. præben. lib. 6. & in cap. non solum, de appell. eod. lib. quia non præstat impedimentum, quòd de iure non sortitur effectum, cap. non præstat, de reg. iur. lib. 6. Et quòd nullum est, nullum producit effectum. l. 4. §. condemnatum, ff. de re iud. Bart. in. l. diuus, ff. de milit. testam. Rol. cons. 49. n. 30. vol. 4. Et quod dicitur de inhibitione nulla vendicat sibi locum, quando est iniusta, & concessa contra ius, cap. 2. de in integ. restit. Et ibi Abb. n. 5. Paris. dicto cons. 108. n. 11. Surd. in. d. cons. 424. n. 34. & plures alij ab eo citati, Lancel. vbi supra. Quia inhibitio, ad hoc vt liget, debet esse canonice facta, vt in. d. cap. non solum, de appell. lib. 6. Et si non fuerit canonice facta, erit inualida, vt constat ex dicto cap. non solum. In quibus non

Pro jurisdictione ordinaria

inducitur nullitas actus contra facti, neq; attentatum; etiam si a decreto inhibitionis non fuisset appellatum, vt tenet Abb. in cap. cum venissent, notab. 4. de in integ. rest. Deci. cons. 460. n. 20. lib. 3. Paris. cons. 108. n. 11. Rol. cons. 77. n. 26. Lancel. in d. cap. 20. limit. 1. n. 7. & 8.

Quę omnia etiam expresse probantur per cōcilium Trid. in cap. 14. ff. 7. vbi dicit, *Inhibitionibus aduersus præmissa nequaquam valituris*; Et in cap. 10. ff. 24. ibi, *Nulla inhibito executionem quoquomodo impediatur*. Et in cap. 1. ff. 13. ibi, *Neq; Episcopus, seu Vicarius appellationi huiusmodi tamquam friuola deferre teneatur*, sed ea ac quacunq; inhibito ab appellationis iudice emanata non obstante ad vltiora valeat procedere. Ecce quod inhibitionibus istis procedētibus ab appellationibus friuolis & prohibitis, nō ligantur manus Ordinarij, quominus ipse eas spernendo propria auctoritate valeat, tamquam si factę non fuissent, in causa & eius executione procedere, absq; necessitate dictas nullitates coram iudice appellationis allegandi.

Quibus adde, quod hoc iure communis defensionis naturali licentia conceditur, ut in .l. prohibitū, & .l. facultas defensionis, C. de jur. fis. lib. 10. probatur. Quia omnis potestas à Deo deriuatur, & ad bonum dirigitur, ut dicit diuus Paul. ad Rom. 13. & 2. ad Corint. 10. Ideo si ex-

cedat

cedat delegatus eo modo, quo dixi, particularis in operatione censetur, & cum vim vi repellere liceat, illi absolute resistere licitum erit. De quo infra in responsione ad tertium dicam.

Et cum ista ita se habeant, plures delegati nolunt in huiusmodi inhibitionibus manum continere, & temperare, quominus iudicem à quo excommunicationis, & alijs pænis, & sæpe absq; ullo termino lata sententia scandalose scoriare pretendunt. Imo etiam si in literis suæ commissionis contineatur clausula (*Sine præiudicio legitimæ executionis, vel sine retardatione solutionis*) volunt eam sic intelligi, ut cognitio dictæ non retardationis ad eos pertineat, & quod interim iudex à quo conquiescat, & ad executionem non procedat. Quasi hoc non esset solutionem retardari, & legitimæ executioni, quæ absq; ulla dilatione procedente à dicta appellatione executionem de jure nō suspendente fieri debet, præiudicium sequi. Et ita in quadā diuortij causa inter quandam Dōnā Mariam de Vergara, & Capitaneum Laynez conjuges quidā delegatus ita proteruè cōtra me procedebat non obstante dicta clausula, *Sine retardatione solutionis alimentorum*, in sua commissione contenta; quòd pars ipsa, quæ coram me ut Ordinario, & iudice à quo alimenta petebat, impetrauit ab Illustrissimo Nuncio, à quo dicta com-

Pro iurisdictione ordinaria

missio emanauerat, quoddā decretum, quo declarauit, quòd iudex à quo non inhibetur, neq; eius iurisdictio suspenditur per literas inhibitorias delegati quantum ad executionem dictę solutionis; neq; quantum ad eam ullum effectum sortiuntur.

Supradicta verò sunt limitanda secundum modernum Rotę stilum, ut non procedant in inhibitionibus ab ea decretis, etiam inualidis, iniustis, & non canonicis; quibus omnino parere debent iudices à quo non obstante dicta decisione. 58. de appell. in nou. & alijs in cōtrarium citatis. Quam limitationem probat Lancel. in dicto cap. 20. ampliat. ii. n. 4. & 5. & Mandos. in dicto tract. de inhibit. q. 20.

Et ratio, qua dicta moderna Rota fundatur, (ut dicit dictus Lancel in dicto n. 4.) est, ne iudex à quo sub illo clypeo iniustitię, vel nullitatis inhibitionis eā contemnat, & diu non parito inhibitioni, litigetur, an illa sit iusta, vel iniusta.

Quòd sub limitatur, vt non procedat, quando dicta inhibitiō Rotalis esset notorie iniusta & inualida; quia tunc etiam ipsa sperni potest, vt probat Surd. in d. cons. 424. n. 35. & Lancel. in d. t. 20. ampliat. ii. n. 25.

Quo fundamento diebus pręteritis cuidam inhibitioni Rotali mihi intimatę censui non pā-

rendum

rendum, quia centum nullitatibus ex parte impetrantis erat plena; & causa ad supremum Regale prætorium huius ciuitatis per viam violentiæ à parte aduersa delata, fuit declaratum mihi remittendam, ex eo quòd procedendo contra executorem dictæ inhibitionis violentiam non intuleram.

Si autem dictæ inhibitiones non sint immediate Rotaes, sed ab alijs iudicibus emanatæ, non attenditur dictus Rotæ stilus, vt idem Lancel. dicit in. d. cap. 20. limit. r. n. r. & ampliat. r. n. s. quod pluribus Rotæ modernis decissionibus probat.

Et pro supradictis plenius intelligendis aduertendum est, quòd ex pluribus contingere potest, quòd inhibitio sit iniusta vel inualida.

Primo inhibitio emanata vigore appellationis interpositæ in casu in appellabili & de iure prohibito inualida dicitur; vt videlicet, quando essemus in sententia iudicis dati cum clausula, *Appellatione remota*, à qua regulariter non appellatur.

Secundo, quando fuisset friuolè & frustratorie appellatum, quòd est de iure prohibitum, cap. cum appellationibus friuolis, de appell. lib. 6.

Tertio, quādo sumus in notorijs, vbi appellatio regulariter est prohibita, cap. Romana, §. si

Pro iurisdictione ordinaria

autem, de appell. lib. 6. Rota deciss. 68. ad medium, de app. in antiq.

Quarto, quando fuisset appellatum à sententia lata in possessorio; quia huiusmodi appellatio non retardat executionem, neq; operatur effectum suspensuum secundum Bart. l. 2. n. 9. ff. de appell. recip. quod tenet Abb. dicens verissimum in cons. 55. vers. aliam limitationem. lib. 2. Afflict. deciss. 269. qui dicit hanc opinionem securum fuisse Regale consilium. Quam veriorrem dicit Rip. in. c. sæpe, n. 3. de rest. spol. & Guid. Pap. deciss. 37. attestatur esse de stilo delphinatus.

Istamq; frequentiori doctorum calculo receptam esse dicit Couar. pract. cap. 23. n. 8. vers. secunda conclusio.

Quinto, quando esset appellatum post decem dies à pronuntiatione sententiæ, auth. hodie, C. de appell. Rota deciss. 30. de appell. in nou. L. i. §. fin. ff. quando app. fit.

Sexto, quando appellatur post tres sententias conformes, C. ne liceat tertio prouocare.

Septimo, quando in appellatione non fuisset expressa causa rationabilis; quia tunc iudex à quo deferre non debet, imo statim exequi, vt in cap. cum speciali, §. porro, de appell.

Octauo, quando inhibitio emanasset à iudice

carente

carente iurisdictione; quia cum inhibitio dicatur sententia interlocutoria, debet procedere ab habente iurisdictionem; alias nullius roboris esset, C. si a non comp. iud. notatur in. l. iubere caucere, ff. de iur. om. iud. l. i. si quis ius dic. non obt. Et quia ius inhibendi descendit à iurisdictione & superioritate, cap. tuam, de ord. cog. Ad hoc pertinent inhibitiones factæ a iudicibus vel Conservatoribus electis contra formam cap. statutum, de rescript. lib. 6. & cap. vlt. & primo, de off. de leg. eod. lib.

Nono, quando inhibitio fuit facta, antequam de veritate causæ appellationis per iudicem ad quem cognosceretur; ut probat Lancel. d. cap. 20. n. 133. 134. 135. 136.

Decimo, quando inhiheret iudex ad quem vigore rescripti subreptitij; quod non tribuit iurisdictionem; quæ inhibitio sperni potest, ut asserit Lancel. in. d. cap. 20. ampliat. n. 17. & probat tex. in cap. constitutus, de rescript. cap. sua, de off. vic. Quamvis aliqui dicunt, quòd rescriptum subreptitium ad lites est validum, si non opponatur de surreptione, ut refert Nauar. cap. cum contingat, prima nullit. causa, vers. non obstat. de rescript.

Vndecimo, quando inhibitio fuit decreta cōtra formam rescripti commissionis; videlicet, si

Pro iurisdictione ordinaria

rescriptum habeat clausulam, *Constito de assertis*, quia per hanc clausulam datur hæc forma, ut sit adhibenda causæ cognitio; ut dicit Staph. delict. grat. & iust. 2. p. fol. 179. vers. *Secus forte*; Lancel. d. cap. 20. ampliat. 11. n. 22. & 23.

Ex quo sequitur minus bene existimasse quosdam viros doctissimos literas quasdam Reuerendissimi Camerae Auditoris contra me decretas vigore literarum Apostolicarum in forma Brevis cum clausula, *Constito de familiaritate*, super possessione & fructuum restitutione Canonatus & Præbendæ, quem in hac Sancta Ecclesia Metropolitana iure possideo; & eum impetrauit à Sanct. D. N. Clem. PP. Octauo. D. Don Franciscus de Acuña Canonicus Toletan. exequi posse. Ex eo moti quòd in dictis literis citatus non fuisset ad parendum vel de iure docendum; sed solum ad videndum me post sexaginta dies declarari in cursum. Quia dictæ literæ in earum contextu vocabantur Monitoriales, & nihil aliud præ se ferebant; quarum naturæ repugnat executio inuita parte. Præcipue cum antea citatus nō fuisset, nec præcesserit causæ cognitio.

Quæ nunc sunt luce clariora, cum dictus Dominus Camerae Auditor absolutoriam sententiam in mei fauorem tulerit declarando dictas literas in forma Brevis non esse exequendas. Et

quam-

quamuis. D. Camere Auditor contra formam si bi in dictis literis Apostolicis datam non monendo sed exequi volendo, precesse mandaret dictam possessionem & fructus dimittere; huiusmodi mandatum esset nullum & non exequendum per supradicta. Imo etiam si non Monitoriales sed Executoriales literę intimentur post tres sententias Rotales conformes, possessio earum vigore non est capienda, quia esset attentata.

Quoniam quamuis iudex executionis subdeleget vices suas subexecutoribus in partibus non solum ut condemnatum moneant ad restitutionem possessionis & fructuum & expensarum solutionem; verum etiam ad declarandum & denunciandum eum excommunicatum in euentum non paritionis, & successiue aggrauandum, & reaggrauandum, interdicendum, & auxilium brachij Secularis inuocandum; & alia præcipiat, quę proprię executionis videntur; nihilominus de stilo seruatur, ut pluries in proprijs & alienis litibus praticari vidi; ut dictis literis Executorialibus condemnato in partibus intimatis ad vltiora non procedatur. Sed dictę literę cum intimatione in Curia reproducentur ad effectum procedendi ad vltiorem executionem seruatis quatuor terminis de stilo seruari solitis. Quibus præmissis, & non aliter, literę declaratorię & a-

Pro iurisdictione ordinaria

liæ aggrauatoriæ conceduntur. Nam etiam si in dictis literis mandetur condemnatum excommunicatum denunciari, ut dictum est; hoc debet intelligi, si non paruerit; quod facere potest vsq; ad finitam dictorum terminorum obseruationem, & sententiæ declaratoriæ prolationem; ut asserit Octaui. Vest. in sua practi. lib. 8. cap. vlt. Cass. decis. 6. de caus. poss. & propri. n. 10. Gom. in reg. de subrog. collir. q. 4. fol. 376.

Supra dicta autem non procedunt, quando conceditur mandatum executiuum de immitendo in possessionem; quo statim possessio legitime capitur; quod de stilo semper datur, quando non per contumaciam, sed auditis partibus sententia est exequenda. Quo mihi concessio post tres sententias conformes Rotales absq; alia citatione pinguisissimi beneficii oppidi de Alcaudete Toletan. possessionem iure cæpi anno. 1597.

Inhibitiones autem, ut ad superiora reuertamus, supradictæ, & quæ vigore dictarum appellationum & aliarum similium conceduntur, nullæ sunt & inualidæ, ut asserit Lancel. in. d. cap. 20. ampliat. 11. n. 6. quibus impune non paretur, ut dictum est; & earum censuræ ut inualidæ non sunt timendæ; ut plene asserit Nauar. iuribus & doctorum assertionibus probans in cap. cum contingat, rem. 3. & in eius oppositionibus, de

rescript. Licet si inde oriatur scandalum, caute est procedendum; quod cessare videtur, si dictæ nullitatis ratio reddatur; quam etiam ea expresse non reddita, omnes credere tenentur; cum non sit præsumendum de iudice Ecclesiastico præcipue Ordinario censuras timēdas, non timere, ut prouat Nauar. vbi supra, vers. cum igitur. Si hæc autem scandalum patientibus nō sufficiant, iam non dicetur scandalum pusillorum sed Pharisæorum & maliciosum, ut dicit D. Thom. 22. q. 43. art. 7. quod est contemnendum. Et hoc casu iudex non debet propter passium scandalum adiuinis celebrandis abstinere, neq; ab officio iudicandi vacare, ut probat idem Nauar. in dicto loco, vers. ex prædictis. Præcipue quia quotidie talia se offerunt pro iusticia & veritate defendenda. Nam si de veritate scandalum sumitur, vtilius nasci permititur, quam quod veritas relinquatur, dicit Beat. Greg. Hom. 7. in Ezechie. Et ideo quādo ob defensionem iurisdictionis Episcopalis Vicarius seu Prouisor excommunicatur iuste vel iniuste à iudice Apostolico, vel Metropolitano, si sit Canonicus, lucratur fruct⁹ suæ præbendæ ut tenet Gutier. Canon. qq. c. 1. lib. 1. n. 148. Hæc autē de nō abstinendo à diuinis, meo iudicio nō sunt practicanda, nisi in casu notororiæ nullitatis propter censurarum

reuerentiam.

Sed in supersefforijs, quæ a iudicibus delegatis decernuntur per triginta vel quadraginta dies, ad effectum vt acta transportentur, & videatur de inhibitione prævia causæ cognitione, vt in cap. Romana, §. quòd si objicitur, de appell. lib. 6. & Couar. pract. cap. 24. n. 3. Lancel. d. cap. 20. limit. 15. manet adhuc difficultas. Quia si super inhibitione decernenda debet precedere causæ cognitio, & ad hoc sint acta processus necessario ad iudicem ad quem transportanda; penitus omnia in inferiori tribunali conquiescere debent, donec per iudicem superiorem dictus articulus terminetur.

In quo ex dictis & dicendis in responsione ad tertium hac uia procedendum videtur. Si nullitas notoria vel saltem certa constat ex rescripto commissionis, quod Ordinario est ostendendum, vt supra dixi; cessat difficultas. Quia hoc casu dicta inhibitio & censuræ tamquam nullæ & inualidæ non sunt timendæ, neq; exequendæ, neq; dicta supersefforia, vt probat Card. in Clem. 1. n. 16. de off. ordin. Exemplum erit in delegato, qui vigore clausulæ generalis procedit, non habens qualitates cap. statutum, de rescript. lib. 6. Et in Conseruatore procedente contra formam cap. vlt. de off. de leg. eod. libro.

Idem erit dicendum, si delegatus nolit ostendere rescriptum suæ commissionis; ut in quadā intimatione inhibitionis hodierna die cōtra me exequuta exemplificari potest. Quidam Ludovicus Dauila ob fidem datam & eius occasione struprum ab eo commissum, ut asserebatur, fuit in carcere Ecclesiastico cōstitutus, à iudice Seculari remissus, eo quòd de loco sacro illum extraxerit. Qui ante omnia postulans ad eundem locum Sacrum restitui; hoc ei pro tunc non concesso, quia causa super immunitate nondum erat in probatorio, appellauit, & obtinuit commissionem ab Illustrissimo Nuncio cuidam Canonico Vali soleti; ibidem existenti directam. Qui statim suas literas inhibitorias contra me decreuit præcipiendo, ut dictam causam immunitatis & simul matrimonialem ad eum remitterem, non mihi ostenso suæ commissionis rescripto. Ecce simul plures notorias nullitates; quibus attentis non tencor; imo iure compellor huius asserti delegati mandatis non parere, neq; eius censuras & penas tamquam nullas & innanes time-
re. Vult enim ipse non ostensa sua iurisdictione mihi inhibere; ecce vnā. Vult insuper causam immunitatis non terminatam ad se aduocare; ecce secundam. Vult vltcrius causam matrimonialem specialiter a concilio Trident.

Ordinarijs, quando committitur, reſeruata, in prima inſtantia ad ſe trahere; ecce tertiam. Vult vltimo extra decem, vel duodecim dietas exiſtens ſpreto iure contrarium diſponente, non oſtenſa eius derogatione, quę vltra tres dietas non conceditur, de dictis cauſis, vt actrix miſera eas indefenſas relinquat, cognoscere; ecce vltimam nullitatem. Quotidie hæc & ſimilia non ſine Sedis Apoſtolicę iniuria, & Regię protectionis contemptu in publicę vtilitatis & iuſticię, regiminisque Eccleſiaſtici perniciem patimur.

Si vero non ex reſcripto ſed ex actis certa nullitas appareat, idem fieri poterat per ea, quę pulchre notat Felin. cum alijs ab eo citatis in cap. inter cæteras, colum. penul. verſ. *Tertia conclusio*, de re iud. & Card. in. d. Clem. i. n. 16. de off. ordin. Et tunc acta erant transmittenda ad iudicem ad quem ea inſpecturum, procedente iudice a quo ad vltiora non obſtante dicta ſuperſeſſoria & eius inualidis cenſuris; remanentibus apud eum originalibus, & tantum remiſſo actorum tranſumpto; vt ipſe iudex a quo poſſet in cauſa procedere. Sed vt cautius procedatur dicto modo eſt procedendum, quando dicta nullitas eſt notoria; quia notoria non indigent examinatione, cap. i. verſ. notoria vero, de cenſib. lib. 6. &

ibi Domin. §. sanē, n. 5. & Franch. n. 3.

Et quamuis Surd. in. d. cons. 424. n. 3. & Abb. & Bero. ab eo citati, & alij dicant cognitionem dictæ nullitatis & iniusticiæ inhibitionis ad iudicem ad quem pertinere; plures recensuimus contrarium tenentes adiunctis Concilij Trid. locis, quibus pars ista probatur notorie. Dicti autem authores contrarij non impugnant istam veram & certam opinionem in nullitatibus notorijs, & alijs, quę ex ipso rescripto constant.

Ad tertium: Gigas. q. 70. de pension. mouet hanc quæstionem; an si executor deputatus in literis reservationis annuæ pensionis procedat ad instantiam pensionarij contra debitorem pensionis nulliter & non seruata forma sui mandati; tunc Ordinarius adiri poterit, vt cognoscat de huiusmodi nullitate. Et responder, quod quotiescunq; executor pensionis modum excedit grauando debitorem pensionis contra formam iuris & suę authoritatis, tali casu super nullitate actus ab ipso gesta adiri possit Ordinarius. Quod probat Dominici doctrina in cap. statutum, §. si. in fine, de rescrip. lib. 6. dicentis, quod si delegatus Pape aliquem contra formam illius decretalis grauaret, si Ordinarius fuerit informatus de notorietate facti, prouidere poterit; ex quo delegatus nulliter processit.

Pro iurisdictione ordinaria

Idem probat Gigas ex assertis per But. in cap. studuisti, n. 6. de off. deleg. Quod licet de gestis (ait ille) per superiorem inferior non valeat se intromittere; hoc verum est, & procedit, vbi gesta per superiorem sunt valida, secus si nulla sunt; quia tunc non tollitur cognitio inferioris. Idem tenent ibidem Petrus de Ancar, & Card. & Franch. in cap. dilecto, col. 24. vers. limita primo, de appell. Idem dicit Bai. in. l. aduersus, C. si aduers. rem iud. Idem probat Gig. ex Ican. And. Archid. Lud. Rom. & alijs, quos videre poteris

Eandem quæstionem mouet Auil. in cap. Prætor. cap. i. gloss. in. V. *Mandado*, n. 33. fol. 29. Querit enim si delegatus seu perquisitor in iurisdictione excedit, Ordinarius possit se intromittere. Cui affirmatiue responder; quia Ordinarius supplet negligentiam seu malitiã delegati, quando ex tali oritur peccatum, per tex. in cap. significauit, de off. Ordina. Et quia Abb. in cap. si. n. 17. de rescript. concludit, quod si delegatus excedit in non procedendo, cum tunc solum excedat contra Papam vel Regem non parendo mandatis eius præcipientis, vt de causa cognoscat, non poterit per alium inferiorem puniri; si vero deliquit peruerse agendo, tunc poterit puniri per loci Ordinarium; quia non conuenitur

ut delegatus, sed ut criminofus. Idem probat ex Montal. in. l. 4. tt. 7. for. leg. lib. 1. gloss. fin. in fin. Qui in distingere tenet, quod Ordinarius potest punire delegatum Principis delinquentem in processu causæ, & abutentem iurisdictione, ut in auth. ut iudi. sine quoq; suff. §. volumus, cola. 2. Idem probat ex Anchar. in Clem. 1. de off. Ordi. & lass. l. 2. n. 2. vers. adde, ff. de in ius vo. & Abb. in cap. fin. de stat. monach. & Ioan. de Plat. in. l. siue ex pretoriano, n. 2. notab. 4. C. de execut. & exact. lib. 12. & gloss. fin. quam ibi Abb. singularem dicit, in. d. cap. fin. de rescript.

Et præter eos, quos citat dictus Auil. ut vidimus; Bald. idem tenet & probat in auth. qua in prouincia, C. vbi decrim. agi oport. n. 10. dicens quod si delegatus Principis in causa sibi delegata delinquit; quod de hoc potest conueniri coram Ordinario loci, vbi deliquit. Nam licet in procedendo sit maior, tamen cum delinquit, efficitur sub eo secundum Pet. & Cyn. quia reatus omnem honorē excludit. Idem ibi tenet And. Barb. eius additionator referens idem tenere gloss. fin. & ibi doctores in cap. fin. de rescrip.

Abb. etiam in cap. irrefragabili. n. 1. de off. ordi. dicit; quod vbi datur alicui iurisdiclio in specie adimendo eam ab Ordinario generali, videtur ea illi conferri, in quantum est vigil & so-

licitus in exercendo; alias autem Ordinarius potest illam exercere per tex. in cap. cæterum, de iud. ubi pater, quod si dominus feudi est negligens in exercendo iustitiam inter vassallos, Ordinarius loci potest supplere. Idem prebat Surd. conf. 56. n. 23. & seqq. lib. 1.

Et quamvis idem Abb. in d. cap. significavit, n. 2. dicat, quod Ordinarius supplet negligentiam seu maliciam delegati Papæ, & se intromittit de causa alteri per Papam commissa, quando ex malicia seu negligentia delegati nutritur peccatum per illum tex: qui licet loquatur in peccato incestus, idem est secundum doctores ibi in quolibet alio peccato. Tamen in dictis locis proxime citatis Abb. & Surd. de qualibet negligentia in distincte loquuntur; quod probatur in cap. Romana, §. notoria, de censib. lib. 6. ubi data in Suffraganeo negligentia puniendi subditorum delicta, Archiepiscopus, qui aliàs caret illa iurisdictione, potest se intromittere, & illa punire.

Ecce modum, quo devolvitur iurisdictione ad Ordinarium, vel alium Superiorem; Quod procedit non solum in notorijs, ubi constat de negligentia solum ex lapsu termini; sed etiam in non notorijs; dummodo de negligentia alia probatione constet ut declarat Franch. in §. sanè, n. 2. in fin. cap. Romana, de censib. lib. 6. Mo-

dos autem probandi negligentiam (vbi non est notoria, quæ probatione non indiget, vt in. d. §. notoria, & cap. quoniam, de fil. præbit. & notat Domin. in. d. §. sane, n. 8.) tradit Felin. in cap. irrefragabili, n. 1. de off. ordi. & Domin. in §. sane, n. 6. & Franch. ibidem, n. 2. Si autem dubitetur de dicta notorietate, inquisitio huius articuli pertinet ad iudicem, cui ex notorietate acquiritur iurisdictio, vt probat Domin. in. d. §. sane, n. 8. vers. quæro, ex Inn. & Franch. ibidem n. 3. vers. & si esset dubium.

Cardinalis etiam in Clem. 1. n. 16. de offi. ordin. dicit; *Potest enim Diocessanus dicere, literas Apostolicas obstare, vel nō, argum. de fide instr. accepimus. Non enim debet permittere nocentes priuilegijs aliquibus uti; ut in auth. de mād. principi. §. nō permittas, colat. 3. Itē nō debet permittere Præsēs prouinciæ delegatos à Principe aliter uti sua potestate, quam in suis literis continetur; & si formam earum excedat, potest in eos animaduertere, in auth. ut iudi. sine quoquo suff. §. volumus. c. 7. dist. nobilissimus, C. de act. emp. l. quicumq̃, de off. de leg. cum in iure. de rescript. cum contingat. Item obligatio, quæ de iure communi & naturali est de subditis ad Episcopum, remanet etiam in priuilegiatis.*

Ioan. And. & Arch. citati per Gig. in. d. q. 70. in fin. tenent, quod Ordinarius potest resistere Papæ delegato, quando vellit nulliter procedere in casu non comprehenso in eius mādato.

Idem Nauar. in cap. cum cōtingat, rem. 5. verſ. ſexto quod. de reſcript. Idem probatur per tex. in. l. prohibitum, & . l. deſenſionis facultas, de iur. ſis. lib. 10. & ibi Bart. & . DD. & . l. quemadmodum. §. magiſtratibus, ff. ad leg. Aquil. l. contra, C. de execut. & exact. lib. 12. & . l. omnes iudices, C. de decur. lib. 12. & . l. deuotum, C. de met. & epid. eod. lib. vbi gloſſ. in. V. *Conceſſum*, dicit, quod non ſolum deſenſio ſed etiam vltio permittitur per illam legem.

Et Luc. de Pen. in. d. l. prohibitū, tenet in caſu noſtro, non ſolum reſiſtere poſſe, ſed debere, & contra facientes puniendos. Idē tenet gloſſ. in dicta. l. prohibitum, V. *reſiſtentibus*, & Ioan. de Plat. in ead. l. n. 4. Idem probatur in. l. unica. ff. ſi quis iuſd. non obr. ubi decernitur, quod omnibus iudicibus conceſſum eſt iurisdictionē ſuam etiam pænali iudicio defendere. Quod nō ſolum ad ſubditos, ſed etiam ad extraneos extēditur, ut notat Bart. in. d. l. n. 6.

Bald. etiā in Margarita ſuper Inn. V. *iudex*, dicit, *iudex tuetur iurisdictionē ut re^o, ut actor, et ut iudex; ut re^o, quādo eſt in poſſeſſione, & alius eū impedit, tūc enim poteſt & armis, & legibus, & proceſſibus eam tueri. Ut actor; debet enim agere coram Superiori, qui forte vult conſequi commoda iurisdictionis; tamen iſte iudex factus eſt, ſi poſſidet, & eligit viam agendi. Quæ caute ſunt accipienda, vide-*

licet quando sumus in casu notorio, vel certo; quia in dubijs præsumitur pro iudice procedente contra Ordinarium, ut dixi. & notat Ioan. de Plat. in .d. l. prohibitum, n. 4. in fin. & Luc. de Pen. in eadem .l. vers. et nota.

Ratio vero supradictorum in eo potissimum consistit, quia quando talis delegatus excedit agendo contra formam iuris, & suæ commissionis, hoc facit ut priuatus; quo casu non repræsentat delegantem; ut notat Ioan. de Plat. ubi supra; Decius etiam in cons. 143. n. 3. dicit, quod delegatus eadem persona reputatur cum delegante, quando iuridice procedit, & secundum intentionem delegantis; secus quando iniuste aliud facit. Abbas etiam in .d. cap. significauit, n. 3. de off. Ordin. dicit; *Mandato eo, quod in se est peccatum, in quo dispensare non potest, excedit fines suæ potestatis; quia Papa non recipit potestatem peccandi, 40. dist. cap. 1. & ideo sibi impune non paretur; cum non sit ibi cencendus Papa, sed priuata persona, arg. l. fin. de iurisd. om. iud. & cap. 2. de const. lib. 6.*

In quibus In quibus semper procedendum est illa seruata reuerentia & ordine, de quibus agit Pontifex in cap. si quando, de rescriptis. Idem dicit Nauar. in cap. cum contingat, rem. 3. vers. ad horum, in opposit. de rescriptis. *At (ait ille) is sub executor non erat pastor neq. iudex, quippe cuius rescriptum erat*

ipso iure nullum, vel ipso iure reuocatum.

Abb. etiam in d. cap. fin. n. 17. de rescript. dicit, quod delegatus tunc non conuenitur coram Ordinario vt delegatus, sed vt criminofus. Pro quo facere videntur verba Diui Paul. 2. ad Cor. 10. dicentis, quod Deus non ad destructionem sed ad ædificationem in nos potestatem concessit; & ideo in his, quæ illicita & iniusta notorie censentur obedientia non debetur; quia non ex potestate sed ex lapsu humano ac proprio tunc superiores procedunt. A qua obedientia non solum liberos esse, sed & nos cauere debere dicit Aug. serm. 7. in fin. ad frat. in hære. & Diu. Greg. lib. 25. cap. 21. moral. & Diu. Bern. serm. 23. in Cani.

Quod si delegatus & præcipue Conseruator nō quiescat, sed ad vltiora procedat ex aliqua probali causa, ita vt contra illum procedere Ordinarium non sit tutum; recurrendum est ad arbitros, vt disponit concil. Trid. cap. 5. ff. 14. de reform. & dicit Felin. in cap. pastoralis, n. 2. & 3. de rescript. vbi probat, regulam, (quod arbitri non eliguntur nisi in cassibus a iure expressis.) extendi posse ad similes.

Quidam autem celebris huius ciuitatis aduocatus in quodam articulo declinatorio ex pretenfa exemptione à Carmelitanis contra quamdam

confraternitatem; in quo decreueram arbitrorum iudicium sequendum, pro controuersia iurisdictionis sedanda inter me & quemdam Conseruatorem Cordubæ existentem; probare nitebatur; dictos arbitros non esse eligendos nisi in casu indiuiduo dicti concilij Trid. in .d. cap. 5. ff. 14. quando de exemptione dubitatur. Et non quando est certa, vt in Regularibus. Vbi postquam concilium interdixit exemptionē & Conseruatoriarum remedium quibusdam personis & capitulis in criminalibus absolute; & in ciuilibus, quando ipsi actores existunt; quando sunt rei, disponit, eorum exemptiones & Conseruatorias illæfas manere. Et si in casu isto approbata a concilio exemptionis & Conseruatoriæ contigerit, vt aliqua inter Conseruatorem & Ordinarium controuersia iurisdictionis orta fuerit, nequaquam in causa procedendum est, (ait concilium,) donec per arbitros in forma iuris electos super iurisdictionis controuersia fuerit iudicatum. Ecce in quo casu solum pretendebat dictum arbitrorum iudicium sequendum; non vero, quando dicta iurisdictionis controuersia orta erat inter Ordinarium & Regularium Conseruatorem; quia dicebat dictam Regularium exemptionem non esse a concilio sublatam, sed esse certam & indubitatam. Quod iure patrocini

Pro iurisdictione ordinaria

nij, quod ad plura defensibilia solet extendi, nō autem sensatæ probationis, ei dicere licebat. Quia eodē modo, quo Regulariū exēptiones & Cōseruatoriē in dicto loco cōcilij nō sunt sublata, sed manēt integre & illesę, sicut prius erant; ita in ciuilib⁹ supradictæ exēptiones & Cōseruatoriæ capitulorum & aliarū personarum, quādo rei extirerint; nō sunt à cōcilio sublata; sed manēt certe & indubitate. Et nihilomin⁹ stāte dicta certitudine disponit concilium, quod si orta fuerit dicta controuersia iurisdictionis, eligantur arbitri. Quare igitur ex vi dicti concilij non sunt eligendi, si dicta controuersia orta fuerit inter Ordinarium & Regularium Cōseruatorem? Siquidem dabilis est inter istos, sicut inter illos, dicta controuersia. Maxime cum ea non oriat, ex eo quod Ordinarij pretendunt Regulares non posse eligere Conseruatorem; quia talis pretensio insulla censceretur; sed ex eo quod dictus Conseruator excedat fines mandati, vel non fuerit electus secundum iuris regulas in cap. vlt. de off. deleg. lib. 6. & alibi contentas; ut sæpe vidi: quæ etiam contingere possunt in Regularium Conseruatoribus.

Et cum dicat concilium in dicto loco eligendos esse arbitros in forma iuris, quando inter Ordinarium & Conseruatorem orta fuerit com

petentia super controuersia iurisdictionis. Videamus breuiter, quænam sit ista forma, & officium Conseruatorum; vt dicta fundamenta clariora videantur.

Orta dicta competencia Ordinarius vel delegatus, qui prior a partibus pulsatus fuerit; vel ipse de officio duxerit necessarium, decernat; articulum competentie iurisdictionis per arbitros terminandum esse, & interim supersedere. Et alteri iudici decretum intimari faciat. Et partibus etiam intimetur, vt intra certum tempus arbitros eligant; Et ipsis arbitris iam electis intimetur similiter, vt intra certum aliud tempus conueniant in causa, vel tertium concorditer ad vocent; cum quo ambo vel alter eorum dictæ controuersie negotium terminare procurent. Quæ ex cap. legitima, de appell. lib. 6. & cap. suspensionis, de off. deleg. & cap. cum speciali, de appell. cum glossis sumuntur.

Si vero alter iudicum, cui dictum decretum ab altero prouisum intimatum fuerit, parere noluerit; sed in causa ad vltiora proterue procedat; dictus alter iudex contra eum omni potestate & imperio insurget, quod iure facere potest per dicta iura; dummodo dictum decretum & supersessoriam super clavis & certis non prouiderit; quia tali casu alter iudex parere non tenetur, vt

probatur per ex. in. d. cap. cum speciali in illis verbis, *iusta suspicionis*, & in cap. cum olim, de cau. poss. & prop. & ibi Inn. & Hosti. & gloss. in d. cap. suspicionis, V. *Suspicionis*. Si vero dicti arbitri electioni, vel iam electi mandatis iudicis obedire noluerint, ab eo possunt compelli, ut probatur in. d. cap. cum speciali, & gloss. in. d. cap. suspicionis, V. *Ad quos*, & V. *Sunt cogendi*. Isti vero arbitri a partibus sunt eligendi, vel si deficiat pars altera, eo quod de officio procedatur, sunt eligendi ab altera parte & iudice. Tertium vero soli arbitri eligere possunt; ut probatur in. d. cap. cum speciali, & cap. pastoralis de rescript. Licet semel in quadam causa super iurisdictionis competentia dictos arbitros a iudicibus eligendos decreui; quia de eorum præiudicio, (cum ad eos portineat suam iurisdictionem tueri, de cuius totali amissione agitur, aliter quam in recusatione.) principaliter tractari videbatur. Sed re maturius inspecta, contrarium, quod scilicet a partibus eligantur, verius existimo.

Officium vero Conservatorum simpliciter loquendo, solum consistit in exemptorum defensione à manifestis & notorijs iniurijs & violentijs; & non potest extendi ad ea, quæ iudicalem indaginem requirunt. Si vero ad exemptorum instantiam Conservator de talibus cog-

nouerit causis, ipse Conseruator per annum manet ab officio, & beneficio suspensus, & pars ad cuius instantiã processit ipso facto excommunicata: ut probatur in cap. 1. & ult. de off. deleg. lib. 6. & in .l. 1. tt. 8. lib. 1. Recol. ubi ultra dictas pœnas contra dictos Cõseruatores de alijs quam manifestis iniurijs cognoscentes, addit pœnam temporalitatum ipso facto incurrẽdam, & à regno expulsionis.

Sed hodie dicti Conseruator^{es}~~ibus~~ communiter Regularibus, & alijs exemptis conceduntur cum priuilegio, ut possint de causis, quæ iudicalem indaginem requirunt, cognoscere; ut actu videmus ex priuilegiolorum inspectione; & notat Rebuf. l. 58. in fin. de verb. sign. & gloss. in dicto cap. 1. de off. deleg. lib. 6. & Nauar. in cap. 27. n. 125. cum derogatione speciali dictorum iurium. Et si non omnibus Regularium ordinibus dictum priuilegium sit concessum; omnes illud participant per communicationem; de qua plenè tractat Eman. Rodr. q. 55. per totam, tom. 1. qq. Reg.

Quando vero dicti Cõseruatores procedunt contra alios dictis exemptis inferentes manifestas iniurias, ipsis exemptis actoribus existentibus; non possunt de alijs quam dictis manifestis iniurijs, & violentijs cognoscere, stantibus etiã

dictis priuilegijs; quia in alijs, quæ iudicialem indaginem requirunt, debent coram reorum iudice, & eius foro agere, cap. si clericus laicum, de foro comp. cum similibus. Dictas autem iniurias, & violentias notorias à laicis illatas propulsari iure coram eo petere possunt; quia tales iniurias inferentes sacrilegi sunt censendi, cap. cum sit generale, de for. comp. & ibi communiter DD. quod probat, & concludit Gutierrez. practicar. q. 9. p. 2. In quo Regia iurisdictione nō defraudatur; quia sacrilegia sunt mixti fori. Et in casu nostro idem tenet Pala. Rub. in cap. per vestras, §. *Sed pulchra dubitatio*, n. 3. fol. 181. Et Salcedo in pract. criminali, cap. 3. fol. 10. Qui refert ita iudicatum fuisse in fauorē Collegij Pietatis Iesu Complutensis anno Dom. 1583. à Vicario generali eiusdē oppidi dicti Collegij Conseruatore contra quemdam laicum; qui in prædijs dicti Collegij violentiam, & iniurias intulerat. Cuius dicti conseruatoris iurisdictione declinata, & causa à dicto laico ad Pincianum Regale prætorium per viā violentiæ delata; fuit declaratum, dictum Conseruatorem in procedendo contra dictum laicum vim non intulisse, & causam ad eum remittendam. Et in hoc casu intelligenda sunt verba in dictis literis supra insertis dictæ Societatis cōtēta; ibi. *In quibus actores,*

vel conueni rei fuerint, & non de causis iudicialibus, quæ indaginem iudicialē requirunt, quæ coram reorum iudice de iure sunt tractandæ.

Si vero de dicta iniuriarum notorietate dubitetur; ad Conseruatorem pertinet summam de ea cognoscere; vt tenet Inn. in cap. vlt. de off. deleg. n. 6. & Domin. in cap. Romana, §. sane n. 8. de censib. & ibi Franch. n. 3. Specul. de iudi. deleg. §. 8. n. 24. quia talis inquisitio de iure pertinet ad iudicem, cui ex notorietate acquiritur iurisdictio, vt dicti. DD. asserunt.

Conseruatores autem solum esse possunt de iure communi Episcopi & eorum Superiores, Abbates, & dignitates in Cathedralibus & Collegiatis Ecclesijs obtinentes. Nec Conseruator sui Conseruatoris aliquis esse potest; neq; ille, qui est de iurisdictione conseruandi, vt expresse disponit tx. in. d. cap. vlt. de off. deleg. lib. 6.

Officialem vero Episcopi, de iure communiter receptum est, Conseruatorem eligi posse; & ita seruat consuetudo, vt notat Guid. Pap. decis. 247. & scribentes super Clem. *Et si principalis*, & ibi gloss. V. *Delegatus*, de rescript. Et quamuis contrarium alij dixerint, cessat iam difficultas; cum Episcopi Officialis & Cathedralium Canonici sint in pluribus exemptorum priuilegijs deputati Conseruatores; vt constat ex supra infer-

cis literis dictę Societatis, & refert Eman. d. q. 45. art. 3. qq. Reg. tom. 1. & per communicationem reliquis idem est concessum.

De Prioribus conuentualibus Ordinum plures affirmāt posse Conseruatores eligi; quia sunt in dignitate Ecclesiastica constituti in Collegiatis; ita Gemi. cap. nullus, de elect. lib. 6. & Immol. in Clem. *Et si principalis*, n. 30. & alij; licet Imm. in d. loco asserat Ant. de But. cōtrariū tenere. Sed cōsuetudo seruat, quod eligi possint.

Et quamuis dicti Conseruatores recusari non poterant, quando de solis manifestis & notorijs iniurijs & violentijs cognoscere valebant, quia super notorijs tantum iurisdictionem habebant; vt tenet gloss. in d. cap. 1. V. *Conseruatores*, in fin. de off. dele. lib. 6. & Inn. in cap. vlti. n. 4. de off. deleg. Tamen postquam, vt diximus, de causis, quę iudiciale indaginem requirunt, cognoscere possunt; sunt recusabiles, vt in cōcilio Trid. cap. 5. ff. 14. de reform. Electi autē ad partis instantiam, qui sibi affectos semper eligit, clarum est, posse recusari, vt in cap. ad hęc, de rescript. Quia pro minori & modica causa iudex recusat; videlicet, quia est oriūsus de terra impetran-
tis; cap. accedens. el. 2. vt lit. non contest. Et
precipue recusari poterit Prior conuentualis alicuius ordinis, quando eligitur Conseruator alte

rius ordinis, vel monasterij, & agitur de exemptione contra Ordinarium; quia tunc causa est communis, per ea, quæ notantur in cap. cum. R. de off. deleg. & ibi gloss. V. *Cum sint eius socij.* Et in cap. causam quæ, de iudi.

Et quamuis dicti Conseruatores non poterant de iure procedere contra partes extra ciuitatem vel diœcesim, in quibus fuerant deputati; neq; eos ad se trahere ultra vnam dietam a fine suæ diœcesis; pro vt decernitur in. d. cap. vlti. de off. deleg. lib. 6. Tamen huic derogatum est per plura exemptorum priuilegia, directe, vel per communicationem; vt in dictis literis Societatis constat; & in alijs refert Eman. Rod. in. q. 45. art. 7. qq. Regul. tom. 1.

Quæstio autē, quæ in hac materia plurimum vrget; & cuius difficultatis solutionem adhuc non vidi; est, an Conseruatorum iurisdictio expiret morte Papæ concedentis. In qua iuris dispositio clara est, in. d. cap. fin. de off. deleg. lib. 6. vbi sic reperitur dispositum. *Officium autem quorumcunq; Conseruatorum ipso iure quo ad non cepta negotia per obitum concedentis volumus expirare. Et inferius. Quidquid autem contra præmissa vel eorum aliquod attentari contigerit, omnino decernimus irritum & innane.*

Hanc quæstionem mouet Guid. Pap. q. 247. *An Papa moriente (inquit) expiret potestas Conseruatori*

Pro iurisdictione ordinaria

bus data? Dic quod sic, quoad negotia nondum capta. Cassus est in cap. Hac constitutione, de off. deleg. lib. 6. Et omnes scribes in dicto cap. idem dicunt. Sed nihilominus actu videmus, quod Conseruatoria etiam quoad non cepta negotia non cessat morte Pontificis illas concedentis.

Istam questionem mouet etiam Eman. Rod. in. d. q. 45. art. 6. Et nihil omnino ad propositum dicit; sed difficultatem sentiens, subtricens omnia contraria eam fugere videtur. Non obstat dicere, quod hoc seruat consuetudo; quia ultra alia, quae dici poterant, consuetudo locum non habet in his, quae sunt ipso iure nulla, ut tenet Host. in cap. 1. de Treug. & pa. & Alph. de Cast. lib. 2. de leg. pan. cap. 12.

Ad quartum; quod dicta Papae interpretationis priuilegiolorum Societatis reseruatio intelligenda est prout de iure. Ius enim prohibet inferiores iudicare de dubijs priuilegiolorum Sedis Apostolicae, ut in. d. cap. cum venissent, de iudic. tamen super eo Panor. Felin. & alij scribes concludunt; quod si principalis quaestio directe sit super priuilegio; quae petitur rumpi, vel confirmari, vel decisive interpretari; ita ut talis interpretatio omnibus praedudicet, recurrendum est ad Papam. Si vero incidenter oritur quaestio de priuilegio; puta, excipiendo de illo, vel e-

xemp.

xemptione, vel an priuilegiatus sit capax, seu priuilegium sit subreptitium, vel habeat alium defectum, quando principalis alia vertitur quaestio; tunc inferior interpretari potest Papæ priuilegium. Et amplius dicit idem Panor. in. d. cap. cum venissent. n. 3. quod etiam si dubitatio sit directe & solum circa verba priuilegij; si cassus est clarus & defacili decidibilis, potest inferior cognoscere in præiudicium partium secundum omnes. Si vero cassus sit dubitabilis, & defacili adiri potest Papa, eius erit interpretatio; si vero sine difficultate adiri non poterit, & cassus per naturalem rationem & verisimilem, quæ probari posset per expressa verba priuilegij, vel aliud simile, decidi potest; inferior poterit interpretari: quod plene probat.

Vnde licet Papa reseruauerit sibi interpretationem regulæ Beati Francisci, vt constat ex Clem. exiui de paradiso, de verb. signifi: doctores tamē illam interpretantur; vt notat Corduba, in expositione ipsius, in introduct. q. 5. & 6.

Legum interpretationem inferiores & alij iurium professores magistraliter & doctinaliter facere possunt ex vi rationis, vel per alia iura; vt in. l. vnica, C. de prof. qui in urb. Const. lib. 12. l. 1. ff. si certum petatur, l. si negocium, ff. de priuill. cred. & ibi dicit Rip. quod doctores habent

facultatem iura interpretandi, non solum interpretatione declaratiua sed etiā extensiua. Idē de iudice dicit Panor. in cap. capellanus. n. 3. deferri.

Item recipiunt interpretationem, priores per posteriores & è conuerso, l. non est nouum, ff. de leg. quæ interpretatio facienda est a iuris peritis per applicationem & inductionem. Et vt dicit Alex. cons. 83. n. 5. & .6. lib. 2. statuta non sunt iudaice & ad literam intelligenda; sed interpretanda secundum bonum & equum. Et si opus fuerit, eorum verba dispositiua restringendo vel impropriando, vt aliquid iniquum non contineant. Idem dicit Bald. in. l. omnes populi, ff. de iust. & iu. & l. quicumq; ff. de seru. fug. & idem Alex. in cons. 134. n. 27. lib. 6. Item verba legis quantumcunq; sint præcissa recipiunt Doctorum interpretationem, & temperamentum æquitatis; vt tenent Bart. Bal. Paul. & Iass. in. l. stipulatus sum, ff. de verb. oblig. & si sint latissima, debent, debent ita accipi & declarari, vt duritiam non contineant; vt notat Ang. per illum tx. in. l. illud quoq; ff. de peti. hæred.

Itē leges recipiūt declarationē ex cōmuni doctorū intellectu; qui practice seqēdus est; tx. & ibi glos. V. *Sanctorū*, in Clem. vnica, de sum. trin.

Contraria autem, quæ in argumento continentur, sunt intelligenda de interpretatione ge-

nerali decissiuā & necessaria.

Et ex Theologis supradicta concludunt D. Thom. 1. 2. q. 97. & 2. 2. q. 60. art. 5. & q. 120. & ibidem Caiet. Soto lib. 1. de iust. & iu. q. 7. art. 3. & lib. 3. q. 4. art. 5.

Ex quibus sumitur intellectus ad Extrauag. Pij Quarti, quæ incipit, *Benedictus*, qua prohibetur omnibus, ne super decretis concilij Trid. commentarios, glossas, annotationes, scholia, vllum ue interpretationis genus ædere, aut statuere audeant. Quæ non prohibetur Aduocatis concilium declarare litem aliquam defendendo. Neq; iuris literatis, qui verbo & scripto respondent doctrinaliter & doctoraliter dubijs circa intelligentiam decretorum dicti concilij propositis. Neque librorum authoribus, qui incidenter interpretantur aliqua concilij decreta; ut sæpiissime fecit Nauar. Medin. Corduba, & alij plures. Quod non est, aliquod genus commentariorum edere. Et dictam Extrauagantem ita vniuersalis consuetudo declarauit, ut refert Eman. Rod. q. 11. art. 3. to. 1. qq. Reg. Quæ autem circa intelligentiam aliquorum decretorum concilij Trid. superius dixi censuræ Cōgregationis Illustrissimorum sacri concilij Trid. interpretationum subijcio; & circa ea eorum decissiuā declarationem me proponente videre spero.

Pro iurisdictione ordinaria

Ad aliud dicti argumenti, quod in dubijs facienda sit interpretatio in fauorem dictæ Societatis, dicitur; hoc intelligendum esse, si iuri, & rationi nō repugnet, neq; noceat tertio, ut late Felin. in cap. causam, quæ, n. 10. & 11. de rescript.

Ad quintum dicitur; quod gloss. in cap. cum personæ. V. *Ordinarius*, dicit in casu nostro, hanc nō esse causam Ordinarij, sed suæ dignitatis, & Ecclesiæ. Idem dicit ibidē, n. 2. Gemin. & Alex. cons. 1. n. 11. vol. 5. Bald. cap. 1. §. fin. de prohib. feud. alien. Abb. in cap. super literis, n. 10. & ibi Felin. n. 22. de rescript. Inn. in cap. ex parte, n. 3. vers. *Sed dices*, de verb. sign. Idem Surd. cōs. 286. n. 14. lib. 2. Inn. in cap. venerabili, de censib. Abb. cap. cæterum, n. 21. de iud. Idē Abb. Ant. de Rut. & Felin. in cap. cum veniessent, de iud. Bart. & Legistæ, in l. præscriptione, C. si contra jus, vel pub. vti.

Ad sextum dicitur; aliud esse agere de Regulis, qui contrahere possunt, nempe Abbatibus, Prioribus, & alijs eorum Superioribus, & de ipsis monasterijs; aliud, de Monachis singulis dictis Prælati subditis. Nam primo casu in dicta Inn. constitutione Regulares comprehenduntur, & in alijs; quæ pro ordinaria iurisdictione retulimus. In secundo nullæ sunt partes iudicis Ordinarij aduersus eos; & intrant iura

contraria. Quia huiusmodi Regulares nec contrahere, neq; se obligare possunt; imo ad hoc, cum non sint sui iuris, non sunt capaces; cum etiam sint quasi serui & filij familias, & nihil proprium habent, nec habere possunt; & per consequens civiliter non possunt obligare, neq; obligari; gloss. in. V. *Aut monachum*, in cap. de persona, ii. q. i. Et qui cum eis contraxerit sibi impu-
tet, Specul. de iur. monach. n. 6. Et contractus cum illis innititur nullus; de quibus loquitur dictus Canon. in cap. nullam, 18. q. 2. Respectu quorum tota potestas ad Abbatē, vel alium Prælatum pertinet; in quibus posita in argumento verificantur.

Pro quibus conducere videntur ea, quæ Ema-
nu. Rod. q. 62. art. 5. tom. 2. Reg. qq. dixit. Cuius verba non ut authoris tantum, sed ut testis Regularis hic inferi, utile visum fuit. Quod vero (inquit ille) attinet ad Abbates & monasteria, nulli dubium est, ab Episcopis iure communi debere iudicari; ut aliqua iura satis innuunt; quod ea ratione ostenditur, quia cum a suis monachis iudicari non possint argumento aliquorum Canonum, oportebat ut ab Episcopis iudicarentur; nec expectaretur Romani Pontificis iudicium. Quod si monasterium similiter conueniatur, procul dubio neq; iure communi, neq; iure speciali, Abbas iudex esse potest; ut vnanimi omnium consensu supra-
dicti authores volunt. Et idem erit de alijs Uniuersitatum

Pro iurisdictione ordinaria

aut collegiorum Rectoribus dicendum; quia cum collegia sua defendere teneantur, ut in iure dicitur; & ipsi quasi partes ad iudicium vocentur, fieri non potest, ut ipsi simul sint iudices, & actores, vel rei.

Neq; supradictis obstat priuilegiū Clemētis quarti dicētis; quod fratres Minores neq; ratione delicti, neq; ratione cōtract², seu rei, de qua cōtra ipsos fratres agitur, possent corā locorū Ordinarijs cōueniri, neq; illi quoad hoc suā in ipsos iurisdictionem exercere; decernens irritum & innane quidquid secus factum vel attentatum fuerit; ut in libro (Monumenta Ordinum) continetur. Quam concessionem Xistus quartus confirmauit; & late in Marimagno Carmelitarum, & Prædicatorum, & Agustinensium habetur. Nam respondetur, quod supradicta priuilegia & similia Regularibus concessa sunt forte intelligenda, ut procedant, quando adsunt iudices Regulares; coram quibus ipsi monachi pro debitis ciuilibus possint conueniri; ac ubi desunt tales iudices, quia longissime absunt, & ad eos non possunt creditores sine maximo eorum incommodo adire; ego intelligo prædicta priuilegia locum minime habere posse. Non enim priuilegia cum magno tertij nocumento conceduntur, neq; censentur concedi.

Et idem Eman. Rod. in. d. q. 45. art. 13. reprehendit Gutier. eo quod in. q. 10. 2. p. lib. 3. pract. dixerit iudices Regularium pro eorum causis ciuilibus cognoscendis esse Conseruatores ab ipsis electos. Et præter ea, quæ pro huius argumenti responsione adduximus, vltima eius

soluitur pars, etiam ex eo, quod contra exemptorum monasteria Ordinarium in hac diœcesi in ciuilibus cognoscere & iudicare posse, seruat consuetudo; vt in secundo fundamēto diximus.

Idem pro temperanda dictarum exemptionum duritia; quibus nonnulli nimis rigurose gaudere intendunt, ex alia ratione cōsiderari potest.

Exēptionis priuilegium ea potissimum causa fuit Regularibus concessum, vt a curis & strepitu sæculari abstracti lites & forensia subire non cogerentur; & ne propter hoc cum magno animarum dispendio eorum quiete turbata distraherentur; sed mente libera in Dei seruitio in eorum recessibus cōuersantes eidem gratissimum præstarent famulatum; quod ex cap. Luminoso 18. q. 2. diuum Grego. Episcopo Ariminensi scripsisse constat; & ex literis supra insertis sumitur. Nunc vero in tantâ plurium Regularium opes sunt auctæ, & eorum monasteria possessionibus ditata; eorum desiderio minime clauso; vt pro rebus tuendis & acquirendis, debitisq; exigendis vt actores voluntarij quotidie forensia litesq; plures, & earum strepitum in sæcularium tribunalibus reorum forum sequentes subire nō dedignentur. Quare ergo rebus sic stantibus, & eorum quiete actiue in acquirendis turbata; pro debitis & mercedibus sæpe pupillis, viduis, &

Pro iurisdictione ordinaria

alijs miserabilibus personis soluendis, pluries coram me de dictis Regularibus querellam cum lachrimis ob non solutionem proponentibus, in tribunalibus Ecclesiasticis coram Ecclesiæ ministris comparere non patiantur? sepæ præterea excipientes pro dictis debitis non soluendis in maximum populi scandalum quod Sedi Apostolicæ sunt immediate subiecti; illuc miseros creditores remittentes. Cum non sit fatendum Sedem Apostolicam in exemptionum concessionibus, (vt. d. Eman. supra dicit,) talia præiudicia & damna prædictis inferri voluisse; quia iniurias non procedere dicendum est, vnde iura oriuntur. Et cum ex superioribus videatur causa priuilegij cessare, ipsum priuilegium cessare vel saltem temperari debet, cap. generaliter, 16. q. 1. cap. suggestum, de decim. Silu. V. priuilegium, q. 4. Eman. q. 10. art. 10. tom. 1. Regul. qq.

Cum ergo hæc grauissimis & omni eruditione & religione plenis (qui Hispali adsunt,) Religiosis selectissimis legenda proponam; monere vellem, non pudeat eos subditis præcipere & alios instruere, vt istum errorē corrigant. Quos obsecro tria hæc attendant. Primum; Ordinarium iudicem Ecclesiasticum in ciuilibus fugere sibi secundum æquitatem nō licere; Secundum; idem secundum honestatem non decere; Ter-

tium;

tium; secundum utilitatem non expedire; prout Innocent. tertius in cap. magnæ, de uoto circa alia asseruit. Duo prima ex dicto scandalo probantur; quod laicorum mentibus generatum dicentium, ubi est Deus clericorum? ut dictus Innocent. in. d. loco dixit, summo opere expedit euitari. Quod enim à viris religiosis agitur, facile in exemplum trahitur à laicis; quia tamquam signum positi sunt ad sagittam. Vltimum constat & respectu quietis, & respectu temporalis commoditatis. Quia si desideratur iustitię complementum; ubi melius ministrabitur? Si autem ea resistente, (quod absit) aliquid desiderari contingerit; non erit secundum utilitatem expediens, sed ut pestis & eorum statui nocium, fugiendum. Audiant quod, circa hoc de ipsis narrat Bonifa. Octauus cap. cum persone, de priuill. lib. 6. *Cum persona Ecclesiastica (inquit) tam religiosa quam seculares plura presumant, quæ ipsis infamiam pariunt, & alijs inferunt læsionem prætextu exemptionis vel libertatis, quam asserunt se habere; Ordinariorum correctiones, & ordinationes subterfugientes, & eorum forum, siue iudicium declinantes, &c.*

(?)

P R O.

P R O B A N C I A D E L A
*costumbre immemorial, que tiene el Cōsistorio
y sus Iuezes Vicarios generales de cono-
cer de causas civiles contra los Re-
ligiosos desta ciudad, y
Arçobispado.*

EL Doctor Geronymo de Leyua Canoni-
go en la Santa Iglesia de Seuilla, Iuez Of-
ficial y Vicario general en ella y su Arçob-
ispado por el Illustrissimo Señor don Fernan-
do Niño de Gueuara Cardenal Arçobispo de Se-
uilla del Consejo de Estado del Rey nuestro Se-
ñor, &c. Por la presente cometo y mando a
Martin Maldonado vno de los notarios mayores
de mi Audiencia y Corte Arçobispal, que reci-
ba informacion de testigos, de como es costum-
bre vsada y guardada de tiempo immemorial a
esta parte, que en la dicha Audiencia y Corte Ar-
çobispal se ha conocido y conoce de todo gene-
ro de pleytos ciuiles ordinarios y executiuos,
que se han ofrecido y ofrecen contra todos y
qualesquier conuentos de frailes y monjas desta
ciudad y Arçobispado, assi de las Ordenes Men-
dicantes y Compañia de Iesus, como de todas
las demas Ordenes y Religiones descomulgando

do y poniendo entredicho y otras censuras a los dichos Religiosos, y que en esta costumbre han estado y estan los Officiales y Vicarios generales deste Arçobispado. Que para ello le doy poder y commissiõ en forma. Fecho en Seuilla a diez y ocho de Febrero de mill y seiscientos y cinco años. El Doctor Geronymo de Leyua. Martin Maldonado Secretario.

EN la ciudad de Seuilla siete dias del mes de Março de mill y seiscientos y cinco años, para la dicha informacion contenida en la dicha commissiõ, por mi el dicho Martin Maldonado notario y secretario del Consistorio Arçobispal desta ciudad fue recibido juramento en forma de derecho de Gabriel de Sarauia notario Apostolico vezino desta ciudad en la collacion de San Vicente; fo cargo del qual siendo preguntado dixo; que demas de treinta años a esta parte que ha que este testigo reside en las Audiências Ecclesiasticas desta ciudad, donde ha sido secretario, y al presente es notario lugar teniente de notario mayor, ha visto, como ha sido costumbre usada y guardada en la Audiencia Arçobispal del Consistorio, que es el tribunal del Señor Iuez dela Iglesia, conocer el dicho Señor Iuez de todo genero de causas y pleitos ciuiles ordinarios y exe-

cutiuos, que se han ofrecido y intentado en el dicho Tribunal y Audiencia Arçobispal contra todos y qualesquier monasterios de Religiosos y Religiosas desta ciudad de Seuilla y su Arçobispado, assi de las ordenes Mendicantes y Compañia de Iesus, como todas las demas Religiones; procediendo en los dichos pleitos y causas contra los dichos monasterios y sus Prelados y bienes por todas las censuras Ecclesiasticas y otros remedios de derecho, que son muchos y de ordinario se ofrecen. Y assi ha visto este testigo que se ha vsado y guardado en la dicha Audiencia Arçobispal lo suso dicho del dicho tiempo a esta parte, y ha oido dezir a sus mayores y mas ancianos por cosa publica, que de tiempo immemorial a esta parte se ha vsado y guardado la dicha costumbre en la dicha Audiencia y Consistorio Arçobispal, y no ha sabido este testigo cosa en contrario de lo que dicho tiene, y si otra cosa fuera, este testigo lo supiera por la noticia que ha tenido de los dichos pleitos, y hauellos tratado y visto del dicho tiempo a esta parte. Y que esta es la verdad; publico y notorio por el juramento que hizo, y que es de quarenta y siete años, y firlo. Gabriel de Sarauia. Martin Maldonado Secretaario.

EN Seuilla siete de Março de mill y seiscientos y cinco años para la dicha informacion fue recibido juramento en forma de derecho de Iusepe Moran clerigo presbitero y Notario Apostolico vezino de esta ciudad de Seuilla en la collacion de San Andres, foy cargo de el qual preguntando por el tenor de la dicha commision dixo; que este testigo sabe que de mas de diez veinte e treinta e quarenta años a esta parte, que ha que este testigo reside e asiste en las Audiencias Ecclesiasticas desta Santa Iglesia desta ciudad, ha sido y es costumbre usada y guardada en la Audiencia y Consistorio Arçobispal desta ciudad conocer e proceder los Señores Iuezes, que han sido y son de la dicha Santa Iglesia de todos los pleitos y causas ciuiles ordinarias y executiuas, que se han puesto y ofrecido en la dicha Audiencia contra todos, e qualesquier monasterios de monjas, e frailes desta ciudad de Seuilla, e su Arçobispado, assi de las ordenes Mendicantes, como Compania de Iesus y otras Religiones que de ordinario se ofrecen. Procediendo y conociendo los dichos Señores Iuezes contra los dichos monasterios y sus Prælados y bienes por todas censuras Ecclesiasticas y otros remedios de derecho a la paga de las deudas y casos contenidos en los dichos pleytos. Y assi lo ha

Pro iurisdictione ordinaria

visto ser, e passar este testigo de mas de quarenta años, que ha que asiste en la dicha Audiencia como dicho tiene. De mas de lo qual este testigo oyò dezir por cosa publica, e notoria a sus mayores y mas ancianos oficiales dela dicha Audiencia que lo susodicho hauia sido costumbre vsada y guardada en la dicha Audiencia Arçobispal de tiempo immemorial a esta parte. Y que assi lo sabe y ha visto y es la verdad y publico y notorio para el juramento que hizo, y que es de edad de mas de sesenta años y lo firmo. Iosephe Moran. Martin Maldonado Secretario.

EN la dicha ciudad de Seuilla a siete dias del dicho mes de Março deste año, para la dicha informacion fue recibido juramento en forma de derecho de Iuan de Torres procurador del Consistorio Arçobispal desta ciudad, e vezino della en la collacion de Santiago el viejo, foy cargo del qual preguntado por lo contenido en la dicha commissiõ dixo; que de mas de veinte y ocho años a esta parte, que hauia, que este testigo està y reside en el Consistorio y Corte Arçobispal de la Santa Iglesia desta ciudad, donde es procurador, y ha sido Notario; ha visto como ha sido y es costumbre vsada y guardada en el dicho Consistorio y Corte Arçobispal conocer y proceder

ceder los Señores Iuezes que han sido de la Santa Iglesia desta ciudad de todos los pleitos y causas ciuiles ordinarias y executiuas, que en la dicha Audiencia se han ofrecido y puesto a todos y qualesquier conuentos de Religiosos y Religiosas, assi de las ordenes Mendicantes y de la Compañia de Iesus, como de otras qualesquier Ordenes y Religiones que sean, assi desta ciudad de Seuilla como de todo su Arçobispado que son ordinarios y muchos; procediendo los dichos Señores Iuezes de la Iglesia contra los dichos monasterios y sus Prælados y bienes, assi por todas las censuras Ecclesiasticas, como por otros remedios de derecho. Y esto ha visto este testigo que se ha vsado y acostumbrado a vsar y guardar en la dicha Audiencia del dicho tiempo a esta parte. Y ha oydo dezir a sus mayores y mas ancianos, que han sido oficiales en la dicha Audiencia, como de tiẽpo immemorial a esta parte se ha vsado y guardado lo susodicho en la dicha Audiencia, y este testigo no sabe ni ha oydo dezir cosa en contrario de lo susodicho. E si otra cosa fuera en contrario este testigo lo supiera, e huuiera oido dezir por hauer residido en la dicha Audiencia, e por la noticia que ha tenido de los dichos pleitos y negocios, y esta es la verdad, y lo que sabe, y publico y notorio por el juramen

Pro jurisdictione ordinaria

to que hizo, e que es de edad de treinta y nueve años, poco mas o menos, y lo firmo. Iuan de Torres. Martin Maldonado Secretario.

EN Seuilla ocho dias del mes de Março de mill y seiscientos y cinco años para la dicha informacion fue recibido juramento en forma de derecho de Diego Ruiz de Cordoba procurador del Consistorio Arçobispal desta Sancta Iglesia desta ciudad, e vezino della en la collacion de San Lorenzo. Socargo del qual preguntado por el tenor de la dicha comission, dixo, que este testigo ha treinta años, que està y reside y es procurador del dicho Consistorio Arçobispal. Del qual dicho tiempo a esta parte ha visto este testigo como es costumbre vsada y guardada en el dicho Consistorio Arçobispal, que los Señores Iuezes, que han sido y son de la Sancta Iglesia desta ciudad han conocido y procedido y conocen y proceden de todos los pleitos y causas ciuiles ordinarias y executiuas, que en la dicha Audiencia Arçobispal se han puesto y intentado (que son cotidianos) por qualesquier personas contra todos, e qualesquier monasterios de frailes y monjas desta ciudad de Seuilla y su Arçobispado, assi de las ordenes Mendicantes y Compañia de Iesus, como de otras qualesquier

Religiones que sean los susodichos monasterios y sus bienes, por todas las cédulas Ecclesiasticas y otros remedios de derecho. Y esto ha visto este testigo que del dicho tiempo a esta parte ha sido cosa usada y guardada publicamente en la dicha Audiencia Arçobispal, y ha oydo dezir a officiales viejos y ancianos de la dicha Audiencia, que de tiempo immemorial a esta parte se ha usado y acostumbrado en la dicha Audiencia lo susodicho, y tal ha sido y es la publica voz y fama. Y este testigo en su tiempo como tal procurador ha hecho los auctos por las partes, q̄ se le han encomendado y dado poder en los dichos pleitos contra los dichos monasterios, como parecerá por los dichos pleitos, a los quales se remite este testigo, y que esta es la verdad y lo que sabe por el juramēto que hizo, y que es de edad demas de sesenta años, y firmolo de su nōbre. Diego Ruyz de Cordoba. Martin Maldonado Secretario.

EN Seuilla a diez dias del mes de Março de mill y seiscientos y cinco años para la dicha informació fue recibido juramēto en forma de derecho de Fernādo de Ceruātes procurador de la Audiencia Arçobispal desta ciudad, y vezino della en la collació de Sancta Catalina, so cargo del qual pregūtado por lo cōtenido en la dicha com

mission dixo: que demas de vno, diez, veinte, y treinta, y quarenta años a esta parte, q̄ ha q̄ este testigo tiene noticia de las Audiencias Ecclesiasticas desta ciudad, dóde ha sido este testigo Secretario mayor, ha visto como ha sido y escostūbre vsada y guardada, q̄ en la Audiēcia y Consistorio Arçobispal desta ciudad los Señores Iuezes que han sido y son de la Sāta Iglesia della, han conocido y conocē de todos los pleitos y causas civiles ordinarios y executiuos q̄ ante sus mercedes se hā puesto, e mouido, q̄ se suelē poner ordinaria y quotidianamēte, contra qualesquier monasterios de frailes y mōjas desta ciudad de Sevilla, e su Arçobispado, assi de las ordenes Mendicantes y Compañia de Iesus, como de otras qualesquier religiones y ordenes que sean; procediendo en los dichos pleitos y causas los dichos Señores juezes contra los dichos monasterios y sus bienes y Prelados por censuras y otros remedios de derecho; y assi lo ha visto este testigo ser y pal far y vsar en la dicha Audiēcia Arçobispal desde el dicho tiempo a esta parte publicamente; y esto sabe y ha visto este testigo deste caso para el juramento que hizo, y que es de edad de mas de cinquenta y quatro años, y firmolo de su nombre. Fernando diaz de Ceruantes. Martin Maldonado Secretaario.

EN la ciudad de Seuilla este dicho día mes y año para la dicha informacion fue recibido juramento en forma de derecho de Francisco de Siguença procurador del Còsistorio Arçobispal desta ciudad de Seuilla y vezino della en la collació de la Iglesia mayor, fò cargo del qual siendo pregũtado por lo còtenido en la dicha comissió; dixo, que este testigo ha que es procurador en las Audiencias Ecclesiasticas de la Sancta Iglesia desta ciudad de Seuilla de catorze años a esta parte; y que en este tiempo este testigo ha visto, que a pedimiento de diferentes personas le han puesto demandas, e presentado escrituras, y otros recaudos ante los Señores Iuezes de la Sancta Iglesia desta ciudad contra monasterios y conuentos de frailes y monjas, asì de las ordenes Mendicantes, como otras qualesquier, y de la Compañia de Iesus de esta ciudad y su Arçobispado, en los quales dichos pleitos y causas ciuiles, ordinarias, y executiuos los dichos Señores Iuezes de la Iglesia hã conocido, y procedido juridicamẽte contra los dichos monasterios y sus Prelados y bienes, asì por censuras, como por otros remedios ordinarios y executiuos. Y este testigo en el dicho tiempo como tal procurador ha seguido los dichos pleitos, q̃ le hã sido encomẽdados, a los quales se remite. Y ha oido dezir este testigo por

cosa

cosa publica y notoria a los oficiales que oy son, y han sido asy del dicho tiempo a esta parte, como a otros viejos y ancianos, que en esta possession y costumbre de conocer y proceder los dichos Señores juezes de la Iglesia han estado y estan de tiempo immemorial a esta parte en las dichas causas y negocios ciuiles ordinarios y executiuos contra los dichos monasterios, como dicho tiene. Y que esto sabe, y es la verdad en lo que este testigo ha visto y oydo, de ser publico y notorio para el juramento que hizo, y que es de edad de cinquenta y seis años, y firmolo.

Martin Maldonado. Francisco de
Siguença.

D. Hieronymus de Leyua.

